

BANATUL LITERAR

Revistă Literară

Director : LUCIAN COSTIN

Redactor : GHEORGHE LICĂ-OLT

C U P R I N S U L :

Înceind al II. an	Redacția
Balada bănățeană (Structura) . .	L. Costin
Marcu, note de folclor	" "
Râul coboară din munți	G. Bugărin
În zori } poezii	Alex. Iacobescu
Viziune }	Ion Th. Ilea
Maica Trufia	Gheorghe Catană
Bornete Tolbarul	Gheorghe Lică-Olt
Din galeria No. 13 (foileton) . .	" "
Instantanee diplomatice (foileton)	L. Costin
Plecare'n zori de zi }	poezii . Gheorghe Chlopina
Poem la țară	
Cântă un orb	
Poveste }	poezii . Gheorghe Negru
Tu nu înțelege iubirea	
Împărțire	
Dorm liniștile în privaluri }	poezii L. Costin
Rugă	
S'a spânzurat aseară un om (poezie)	Ion Th. Ilea
Dela tavernă la cămin, (schiță) .	Gheorghe Lică-Olt
Actualități literare bănățene . .	" "
Osânditul, (poezie)	Geo Fane-Pajiste
Suflete stinse, (piesă tabloul II) .	" "
Note din literatura germană . .	L. Costin
Epigrame etc	Forini, Lycus
Cronica	Redacția

Banatul Literar

Anul II. — No. 9—10—11—12 ** Lugoj, Septemv.-Octomv.-Noemv.-Dec. 1936

APARE TOT LA DOUA LUNI IN NUMERE DUBLE

Director: **Lucian Costin**

Redactor: **Gheorghe Lică Olt**

Administrația și Redacția: **I. Costin, Caransebeș**

**Directorul revistei Lucian Costin
cu redactorul Gheorghe Lică-Olt**

ÎNCHEIND AL II. AN AL REVISTEI ♦♦BANATUL LITERAR♦♦

Citat dintr'un articol „*Secetă de suflet în Banat*“:
»Afișarea până la abuz a formulei »Tăt Bănatu-i fruncea« este destructivă pentru narcoticul pe care-l reprezintă. Încrederea oarbă în calitățile lor deosebite, etalată frenetic la toate manifestațiile culturale și de orice natură, le-a paralizat bănățenilor orice spirit de autocritică, alimentându-le însă gras orgoliul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj *Todan în*
ziarul «Colț de Țară» An. I. No. 10.

Pas cu pas ne-am trezit cu 2 ani încheiați. O muncă programatică fără șovăire pentru a desțelina pajiști literare, pe cari stau presărate în adierea zefirului floricele (talente) și buiezi (netalente). Cu o privire ondulatorie am cuprins această pajiște a Banatului să izolăm buiezile de floricele.

În coloanele revistei noastre s'au părândat tineri și bătrâni alături la o muncă neprecupețită, fără tiraj decât abia vr'o 500 exemplare, din cari vr'o 350 pentru numărul abonațior, selecționați după gradul și gestul de lectură literară.

Au fost 2 ani de încercare ca alte încercări. În cele ce urmează vom notifica în rezumat noua orientare literară în veridica ei situație.

Mărturisim sincer, că stăm totdeauna de veghe pe meridianul obiectivității cu ochii ficși la cei 2 poli ai Banatului: *realul și irealul*.

PROZA

Dela moartea lui *Mihail Gășpar* până astăzi proza a chemat câteva talente tinere la dreptul ei de viață și aci în Banat. Contactul strâns cu cercurile literare ale prozatorilor distinși a invocat frunțile pentru acest gen de literatură. După *Mihail Gășpar* cel mai de seamă prozator *Damian Izverniceanu* trece și el în lumea dreptilor lăsând o lungă dără în urmă — dără talentului, care s'a asociat „Banatului Literar“ încă dela început cu toată dragostea.

Din școala veche a prozatorilor bănățeni, tot în grupul „Banatului Literar“, e veteranul *Gheorghe Catană*, supranumit „Ion Creangă“ al Banatului. Din școala

veche feministă face parte singuri prozatoare de talent *Mia Cerna* din cercul revistei noastre. Un desacord se simte la ceilalți debutanți ai prozei: lipsa unei culturi literare, lipsa unei autocritici și a psihanalizei. Predomină *specificul descriptiv* fără prezența eticului și a psihozei, adică proză încroșnată cu zorzoane și nu cu elementele necesare de artă.

POEZIA

Și din domeniul poeziei am chemat la muncă câteva talente promițătoare. Unele, după un scurt stagiul de încurajare, au căutat un nou teren de afirmare și dela noi au plecat tocmai unde rău au pățit-o. După ce au încercat din nou să revină la noi, li-am închis ușile. Căci noi scriem ca scriitorii... și nu orăcăim prin *bălți verzi ori negre*. Băieți, cari au rămas loiali, își capătă la noi școala serioasă a poeziei sub toate aspectele. Corigenții dela noi află mângăierea pe la „*Altarul Cărții*“, unde fiecare poezie citată e sufocată de elogi, pleoscăituri și premii... în vin, țigări și mașină. Deci am făcut și vom face școală serioasă. „*Banatul Literar*“ stă la datorie, nu lucră sub firme nelalocul lor, că ar fi minulesciene ori nu. Am pus la încercare talentele dela revista noastră cu probe: verbul, adiectivul, substantivul, sonicitatea, culoarea etc. în poezie. Deci și aci ni vom face datoria față de noua generație, care e atașată loial la stindardul „*Banatului Literar*“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

FOLCLORUL

Acest gen de literatură pretinde o vastă cultură literară, o orientare sigură și o muncă asiduă. Banatul are foarte puțini folcloriști. Din grupul folcloriștilor colecționari trăește cel mai de seamă *Gheorghe Catană* la Valeadieni-Caraș; din grupul folcloriștilor doctrinari-măeștri e iarăși numai unul pe care îl cunoaște toată lumea, directorul revistei. N'am putut să aflăm interes la tinerii noștri tocmai din motivele mai sus amintite. Și e păcat, folclorul bănățean. Unde mai pui chestiunea, că folclorul are atâtea specialități, cari trebuie cunoscut și studiate. Această lacună se observă în alte obstacole: puținnul interes al cititorilor și restrânsa răspândire a folclorului bănățean. Deci desconsiderarea unui patrimoniu propriu bănățean.

TEATRUL

Întreg Banatul e foarte sărac în talente dramatice. Și din acest gen am avut vr'o 2 grupați la „*Banatul Literar*“. Pierderea regretatului *Alexandru Țințariu*, primul colaborator și administrator al revistei noastre am resimțit-o. Cei, cari își pun puterile la încercare în arta dramatică, vor găsi încurajarea noastră. Bineînțeles, că numai valorile le încurajăm.

Deviza noastră în situația actuală a literaturii bănățene e numai încurajare, înjghebare, orientare, valorizare.

Pe acest tărâm al constructivismului și al artei fâlfăie stindardul „*Banatului Literar*“... e cel al datoriei față de întregul Banat.

„*Banatul Literar*“.

BALADA BĂNĂȚEANĂ

— STRUCTURA —

În cercetările mele și observațiile comparative la vre-o 200 de balade, din cari cam 80 de balade bănățene, mi-am dat încă dela început seama despre importanța constructivismului baladelor noastre. A le cunoaște și interpreta, înseamnă a te împrieteni și a nu te desparte de mândrele noastre balade. Deci obiectivul meu principal nu putea să rămână un țel de tiraj „balada bănățeană”, ci am trebuit să reiau din nou pentru studiu întregul complex al baladelor literaturii poporane. Din acest punct de considerații am următoarele de reliefat în privința constructivismului unei balade.

1. *Geneza.* La prima privire a unei balade trebuie să avem din text o idee clară despre geneza ei. Geneză înseamnă, în ce mediu și prin ce circumstanțe s'a putut forma balada. Din geneză aflăm mediul și regiunea de formație.

4. *Toponimia, acțiunea și eroii baladei* le avem ca ajutoare. Toponimia concentrează privirile cititorului asupra anumitor locuri de acțiune. Aproape în toate baladele își are toponimia interpretării, unde e cutare deal, munte, apă, sat, câmpie, târgușor, etc. Interpretatorul le află din alte circumstanțe. Exemple de orașe: Parai-pan, Stratuvăț, Dodrin (Odrid, Odriu) etc. Acțiunea și eroii baladei ne induc spre fazele concrete de concepție și analiză. *Elementele fundamentale o localizează acțiunea și-i dă elasticitatea lirică.* Aceste elemente se specifică prin sine la prima lectură a baladei.

4. *Fondul epic.* Din evoluția acțiunii se conturează un tablou frumos: fondul epic, în care rezidă importanța baladei. Fondul epic ne transpune în mediul și acțiunea din care evoluează subiectul. Imediat putem localiza întregul fond în timp, spațiu și personaje.

5. *Fondul liric.* Acesta ne indică constructivismului unei balade. La prima privire, din structura unei balade, trebuie să recunoaștem în ce timp și în ce regiune (provincie) s'a format. Putem observa după factura baladei, dacă e primitivă sau de migrațiune, dacă e bănățeană sau olteană, moldeveană, etc. Fondul liric mai indică și elementele de estetică. Baladele se împart astfel și după frumusețea lor, căci estetismul predispozează spre a *agreia sau disgrația* o baladă.

6. *Popularitatea baladei.* Acest factor e destinul unei balade. După constructivismul ei epic-liric balada poate să evolueze în cuprins, variante și substituiri no-

rocoase. Popularizarea o duce balada în transhumanță pe văi, munți, păduri, sate, orașe. Dintr'o regiune în alta. Ea cutreeră și țara întreagă augmentându-se prin variante ca „Miorița“, „Meșterul Manole“, „Toma Alimșș“, „Miu Haiducul“ etc. Acest proces al popularizării se face prin *filiațiune, expansiune, migrațiune*.

7. *Motivele slave-romanice*. Prin procesul filiațiunii și al migrațiunii extragem motivele analitice slave și romanice. Balada noastră are natural contingentele ei seculare cu țări limitrofe ca Bulgaria, Serbia și altele confiliate ca Albania, Grecia, Italia. Motivele filiațiunii dau cele ale influențelor, pe cari trebuie să le recunoaștem îndată din fondul epic.

8. *Transfigurarea personajilor din balade*. Aici intervine elementul liric cu toate forțele: metaforele, metonimiile, pleonasmeele, refrenele, afecțiunile ascendente și descendente (pogresive-regresive). Acțiunea e într'un mediu epic legendar. Afecțiunile psihice ale animalelor transfigurate impun prin puritatea, realismul acțiunii, intervertindu-se din fază în fază spre miracolul acțiunii.

9. *Afinitatea subiectelor*. Prin aceasta înțelegem predilecția pentru anumite personaje și acțiuni, ce gravitează într'o regiune. Prin procesul afinității căpătăm al doilea cel al migrațiunii și dela acesta urmează ultimul: augmentarea în zeci de variante. Cazul e Muntenia, o intersecție a baladelor carpatine cu cele danubiene, cari ni-a dat un număr însemnat de variante. Cele mai frumoase balade nu s'au format în centrul de gravitație (curțile domnești și curțile raialelor dunărene), ci în regiunile limitrofe. BCU Cluj / Central University Library Cluj

10. Prin *intervertirea* respectivă, *substituirea* elementelor fundamentale în variante au căpătat unele balade (variante) o *coloratură regională*. Astfel am la îndemână baladele, cari s'au *banatenizat* și au devenit un tezaur eminent regional al Banatului.

11. *Circulația baladei*. Ca orice cântec, ce circulă pe anumite *linii de contact* și *ospitalitate*, astfel și balada se bucură de o largă circulație. Din acest punct de vedere munții au fost mai mare adăpost și pentru balade. Nu la șes, ci în regiune muntoasă s'a format balada cu excepția liniei danubiene, axa principală de gravitație a elementelor etice și epice în toată geneza poporului român. După schița geografică a baladei române, are Banatul următoarele zone de formație, conservare și circulație a baladei.

a) Jud. Severin: Nordul, adică Făgetul aproape de Mureș. Preponderența acestuia în cântecele populare.

b) Dinspre Dunăre, valea Cernei și a Timișului, deschizându-i drum baladei și în șes.

c) Județul Caraș (leagănul baladelor bănățene), valea Almajului (Nerei) și a Carașului.

d) Regiunea Vârșetului — șesul între cele 2 pașalâcuri cu 2 cetăți Belgradul și Timișoara, bogate în evenimente istorice-eroice.

Prin circulație augmentează motivele cunoscute, dar pătrund și asperități nepermise. Ele se intercalează de aceia, cari le transcriu sau le modifică pe alocurea. Azi nu se mai scriu nici nu se substitue și nici nu se cântă baladele. Au devenit

un tezaur de muzeu al literaturii române. Câte le-am colecționat din hârtii vechi le-am aflat. Nici lăutarii nu le mai cântă.

12. *Dinamismul baladelor.* Elementul epic-liric are prin constructivismul baladei forță de migrațiune, rezistență și conservare. Numărul variantelor crește, iar după localizarea în diferite regiuni poartă balada calificativul caracteristic al provinciei. Astfel vorbim de variante ardelenne, bănățene, oltene, muntene, etc. Fiecare baladă poartă pecetea regiunii, multiplicându-se în așa numitele „versiuni, facturi“ de contact. O factură completă devine *variantă*.

Cele mai multe balade istorice, superstițioase și haiducești au trebuit să se supună acestui proces. Prin aceasta s'au distanțat formele (versiunile) primitive de numărul covârșitor al variantelor. Anumite analogii ale epicului specific de acțiune sau de romantism eroic al unui personaj — s'au *fragmentat circulând ca fragmente, rotunzindu-se prin circulație până ce au devenit variante*. Fie că începutul fie că finalul fragmentului au fost poetizate de creatorul popular. În acest cadru au ajuns nenumărate balade eroice-istorice, cele superstițioase, haiducești și chiar și cele domestice; din ultimele mai puține. S'au introdus bineînțele asperități și substituiri la artificializare, cari au redat-o balada în variante aproape incolore. Procesul descendent al baladei s'a săvârșit mai ales prin transcrieri rudimentare, căci mulți alegeau numai fragmente din balade. La interpretare vor ajunge și aceasta în direcție.

13. Prin baladă avem și un proces de *continuitate* al vieții noastre etnice cu variațiile regionale. Aceleași figuri istorice-eroice, aceleași identități etice ale popoului nostru ajung la expresie. Balada română e un indice al generalității, al specificului românesc în conservarea unui mediu social pe toată întinderea teritoriilor române de dincoace și dincolo de Carpați, din această *entitate face parte și zona periferică a Românilor de peste hotare*. Intregul popor fără deosebire de hotare, formează o unitate de substrat în viața de formare și consolidare etnică. Tot procesul s'a concretizat în arta populară, din care balada e un specimen literar mai caracteristic.

Prin *concretizare* balada indică trecutul și zbuciumul social-istoric al fiecărei provincii. Prin concretizare ajungem să precizăm *continuitatea* și să distingem *originalitatea* baladei. Din substratul originalității putem selecționa variantele distanțe.

14. *Creatorul popular.* Natural, balada nu s'a format cumva la o meschioră de scris, într'o chilie lângă ceaslov în faza ei primitivă decât numai prin graiul viu. Formarea baladei are următoarele faze.

I. Faza primitivă e dela 1750—1848. Aceasta e faza de cristalizare a vieții noastre etnice și a înjghebării unei literaturi populare pe *specialități*, cum e balada.

II. A doua fază ni dă eflorescența baladei dela 1848—1870, când versiunile din graiu viu se *notează, se prefac și devin variante*. Balada ajunge pe o zonă vastă de *expansiune și migrațiune*.

III. Faza treia dela 1870-1900 e cea a culminațiunii și vigoarei, când balada devine *matură* deci literară. Ea se stabilește pe regiuni și devin un tezaur propriu al acelor regiuni, unde s'a format. Au însă multe provincii meritul *chiar și pentru variantele, ce le-au putut forma*.

IV. Faza dela 1900 până în prezent e cea de colecționare, selecționare, analiză. E faza cea mai activă pentru absorbirea baladei în studii speciale. E tezaurul conservat de acelaș creator popular, care l-a redat literaturii române. Nu e faza aceasta de *creațiune, ci de lungă pasivitate, care proces e și la celelalte popoare.*

Prin ascensiunea culturii romane, prin închegarea mediului social urban cu cel rural s'a decolorat un mediu arhaic-patriarchal la poporul român, când creatorul popular și-a restrâns mediul său în cuibul liniștit al căscioarei, la lavița unei șezători tot mai reduse în farmecul de astăzi.

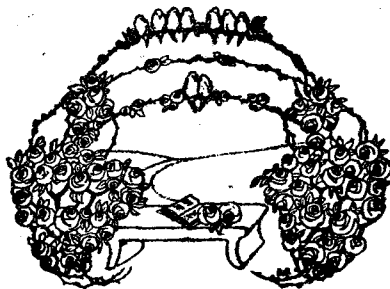
Creatorul popular din faza primitivă e *tictuitorul* norocos al fondului epic în forme lirice turnate cu armonie artistică pe cari le-au moștenit neștiutorii și știitorii de carte dela 1840 încoace.

Marele număr al variantelor a rezultat parte prin migrațiunea baladelor în graiu viu (nescrise), parte prin fragmentarea celor scrise, pierzându-se prin trecere din regiune în regiune chiar balade notate, deci *deteriorarea, neconservarea și pierderea de manuscrise, parțiale și integrale.*

16. *Frumusețea baladei bănățene.* Balada populară bănățeană are ca și celelalte balade farmecul ei prin romantismul liric, încadrat în mediul social, general al poporului român.

Acest romantism are o valoare artistică prin dinamismul liric, specific al Bănățeanului. E o viață plină de conflicte etice, sublime afecțiuni psihice ale poporului creator, care și-a croit balada după cel mai artistic gust. Orientalismul baladelor noastre ne încadrează și astăzi prin lungul trecut în viața Orientului.

Baladele populare franceze, germane și italiene nu ating *sublimul* în comparație cu ale noastre. Am avut și avem etica specifică românească pe o mare întindere a Europei centrale și mai ales orientale (încadrată e aici și Pen. Balcanică). Și aici e locul să subliniez la încheerea introducerii, că noi Românii am fost prin continuitatea vieții etnice cei mai rodnici creatori și răspânditori ai literaturii populare, neavând decât puține influențe dela vecini. De o mie de ori am dat mai mult și puțin s'a înțrus dela vecini.

MARCU

— NOTE DE FOLCLOR —

Figura eroului în balade bănăţene şi oltene

Marcu cel slav

(Istoricul)

Fiu al voevodului sârb Vucasin † 1371. Desconsiderat de urmaş la tronul tatălui devine domnitor al Macedoniei independente. Când iau Turcii Macedonia la 1380, Marcu recunoaşte suveranitatea Turcilor cu îndatorirea de a nu lupta contra lor. El n'a luptat însă nici alături de Turci, dar nici alături de Sârbi. Posteritatea i-a luat în nume de rău. El dealtfel era cu sentimente bune faţă de fraţii lui *Sârbi*. Înaintea luptei dela Rovine, 1394, el se roagă: „Dzeule, ajută-i pe creştini şi cel dintâiu să mor eu în luplă“.

În lupta sa cea din urmă păşeşte făţiş contra lui Baiazid şi cade cel dintâiu ca un erou.

Peste 50 de balade populare cu Sârbii în jurul autenticului Marcu.

A. În baladele istorice

I. Marcu istoric

Balada olteană „Deli Marcu“ îl aminteşte ca frate a lui Negru Vodă, cu mari moşii între Dâmboviţa şi Jiu. Marcu îi pretinde partea sa de moştenire, ceea ce fratele o face.

Marcu crăişorul ajunge spre Craiova. Lumea îngrozită răsuflă uşor, că Marcu Viteazul va urmări balaurul uriaş. Marcu îl urmăreşte, pela Vârciorova îl ajunge şi-l răpune.

Din otrăvurile capului ies acele muşte în fiecare an „columbaca“.

Apoi

„Deli Marcu se ducea, În Tracia că ajungea, Aci nimeni nu domnia, El domnie 'ntemeia“.

(Colecţia N. Păsculescu).

Marcu cel român

B. În baladele haiduceşti

II. Voinicul

Balada olteană „Marcu viteazul“, colecţia N. Păsculescu, „Sus pe malul Oltului La casele Marcului.

Aici trăia Marcu cu mama sa, care mai avea pe un Turc de ibovnic.

Mama cu Turcul pun la cale (prin vin) răpunerea lui Marcu prin schimbul paharelor. O slugă credincioasă îi stă lui Marcu în ajutor. Mai întâiu îl răpune Marcu pe Turc, apoi pe mama sa necredincioasă fiului.

III. Boierul

Balada bănăţeană „Marcu Iagărul“, colecţia Gh. Catană.

Marcu boierul e scos din moşie şi pleacă în robie la Tarigrad. Mulţi ani stă el aci. Gin Constantin şi fratele său Rusalin ard moşia sa, iar pe soţie o duc în robie, devenind apoi birtăşiţă. După eliberare Marcu în drum spre casă dă de ea la o fântână şi ascultă peripeţiile ei. Amândoi se întorc. Marcu arde moştile contrarilor şi trăieşte apoi fericit mai departe cu „Doamna Marcu“.

Râul coboară din munți

Șueră șerpilor șiroaielor șopot,
Clopotul clinchetă cântec,
Frunzele freamătă farmec,
Undele udă umbra urșilor.

Spintecă sbor vulturesc văzduhul,
Undele unicului izvor izvoresc,
Turmele toate cântecul culcă în
Patul pădurilor — verde vis...

Îngeri învie izvorul din munți
Culmile cobor să bea apă vie,
Seara soarbe liniște și pace,
Triluri trec prin părăiașul de argint

S'au aprins cadelnițele văilor
La focul stânilor din poienite.
Izvorul unic coboară din munți,
Încărcat cu doinele ciobanilor.

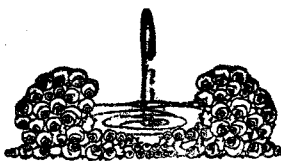
GRIGORE BUGARIN.

ÎN ZORI

Se scutură prin iarbă poleiul lunii pline
Și fulgi mărunți, în goană, ca roiuri de albine,
Țes pânze moi și calde pe fiecare frunză,
Privighetori sub pulberi de aur să s'ascunză
De pretutindeni vestea sporește'n triluri dese
Că noaptea e pe ducă și gingașei mirese
I-au pregătit cuicușul luceferi, în poene,
Și ei cântând odihnă cu puf de argint pe gene.
Și'n zori, când orice floare prin iarbă e-o cățue
Din care nesimțite miresmele se suie
Spre boabele de rouă, mici salbe de mărgele
Ce scântee pe frunze ca pulbere de stele
Noroaden'tregi de păsări în straie de lumină
Din crângi coboară'n stoiri pe fiecă tulpină,
Și'n legănări domoale cădelnițează'n soare
Ducând în slavă cântec pe-a rozelor fuiuare,
Pe când izvoare'n c'ocot se sbuciumă'n știubee
Și'mprăștie pe prunduri fâșii de curcubee.

ALEXANRU IACOBESCU

VIZIUNE

În fier de plug brazda gândului se'ncordă,
n'am boi plăvani, am boi de foc,
în loc de bici am joardă
întinsă până în America de Sud,
cei cari mă strigă de — acolo îi aud,
satul meu e lumea 'ntreagă. Noroc bun
fiecărui îi spun.

Frunzișul coastelor ce ard lumină
ascunde o tărie ce nu se 'nclină
un rost în lunile scrise'n calendar,
se ridică stea,

năvălesc hoarde'n privirea aplecată pe pământ,
cu sine nimeni nimic nu ia,
doar pulberea amintirii e luată de vînt.
Ceasul sorocit bate din ce în ce mai rar.

Sânt eu în față,
în Ardealul destelenit de Daci e viață,
pe degete îl port.

Pe stîlpul visului atîrnă un cap de mort,
pe cîmpie seamăn griul binelui,
apoi cu grapa trec să scurm ticăloșia
n'am slugi cui să plătesc simbria,
tovarăș sunt cu cei ce'n muncă văd descătușare,
credința mea n'are hotare.

Neastîmpărul e fitil în suflete de ceară,
de mină plec cu mine prin iarba oprită'n arșița de vară
și iau cutea strădanei s'ascut coasa cerului,
bordelle din luncă le deschid
să între soare.

În fiecare femeie simt o soră.

Dragostea e punte peste mări
iar seara-mi fac culcuș pe zări
așteptând să-mi deschide ochii dorita auroră.

MAICA TRUFIA

Ne-am pomenit noi copiii cu ea în casă. Era ceva rudenie cu mama și ne-având în sat pe nime, mai de aproape, a venit și s'a așezat la noi să locuiască. Era o femeie cu suflet bun, chip frumos, fire deschisă, simpatică, și noi copiii o iubeam foarte mult, dar și ei îi era drag de noi, abia ne vedea. Putea să aibă vr'o 50 de ani. Se purta totdeauna curată, se primenea în toată săptămâna de două ori, și tot așa purta grijă și de noi copiii ca să fim totdeauna curați, bine hrăniți, dili-genți la carte și cu purtări bune. În societăți de copii răi nu ne lasă, nici să nu ne audă vorbind ce nu era cuviincios, nu, că atunci se supăra și nu ne primea în dra-gostea ei până nu dam dovadă de îndreptare.

— „Lăsați copiii în grija mea“ — zicea maica Trufia către părinții mei — „lăsați-i să-i cresc eu cum știu eu, că mie mi-s dragi copiii și la stăpânii mei căpi-tanul Pulbereanu, Dzeu să-l erte încă, am îngrijit de copii și au fost foarte îndestu-liți cu mine. Lăsați grija copiilor, curățenia casei și bucatăria în grija mea, voi cău-tați-vă de lucrul câmpului și aveți toată încrederea în mine și veți vedea că are să vă meargă bine, că eu știu cum să chivernisesc și să împart toate, ca să fie bine, că în tinerețe tot cu lucrul acesta m'am ocupat“!

Și părinții mei văzându-o că-i femeie bună, cinstită și de toată încrederea i-au făcut pe voie.

Ei mergeau vara la lucrul câmpului, maica Trufia îngrijea de casa curtea, hoarele, porcii, vacile, mânăndu-le dimineața la turmă, făcea rânduială în casă, ne spăla pe noi copiii, ne îmbrăca, ne făcea mâncare, ne făcea jucării și era toată ziua ocupată, încât seara pica de pe picioare de obosită; era mai obosită decât cei dela lucrul câmpului.

Când veneau acasă părinții mei aflau cina caldă pe masă și toate în rând bun, încât nu mai aveau ce zice, decât numai să se bucure.

Noi copiii ne culcam mai de vreme, dupăce maica Trufia ne dase de mân-care, ne făcuse semnul crucii, ziceam împreună: „înger, îngerelul meu“ și adormiam în patul nostru, de după cuptor.

Cu noi se culca și maica Trufia, dupăce își isprăvea ce mai avea de lucru. Părinții mei încă o iubeau, că o vedeau bună cu noi copiii, gospodină bună de casă, harnică, curată și de toată nădejdea.

Și așa rămase maica Trufia vre-o cinci ani la noi, până la moartea ei. Pă-rinții o îngropară cu cinste, o jelieră multă vreme, îi ținură pomenile, cum era în sat obiceiul, îi făcură părăstas și plânseră mult după ea. Acum văzură ei mai bine

ce ajutor pierduseră prin moartea ei. Eu să fi avut la moartea ei 7 ani, iar soru-mea Ana cinci. Cât am plâns noi după ea, când văzurăm că numai are cine ne aduce în toată luna smochine, jămiște, turte dulci, bomboane și alte dulcețuri, cu cari eram învățați.

Cum am spus mai 'nainte, maica Trufia se purta totdeauna curată, îmbrăcată alb; la grumaz purta un „ghiordan“ de mărgele și pantlici, că avea în lada ei haine în feluri și chipuri, păpuci, marămi și bani mulți. Pe degete purta două inele mari, unul de aur și altul de argint. Pe ele erau gravate niște semne, litere și nume. Ea însăși avea chip tineresc, gingaș, pielea rumenă, obrații plini, fusese trăită bine, domnește scurt zis: era frumoasă.

Când se îmbrăca la sărbători mari în hainele cele mai frumoase se minuna tot sutal.

Părintele Nicolae, care era vecin cu noi, când o vedea, totdeauna îi zicea desmerdându-o:

„Trufia, scumpia,
Toată sârme și ghiordane
Și dă gură la cătane.
Scumpie! Trufie!
— Dă-mi și mie“!

Maica Trufia îi răspundea râzând:

BCU Cluj / Central University Library Cluj
„Ba, părinte ba,
C'aude preoteasa
Și s'o da a mânia“!

Că era tatăl meu epitrop la biserică și părintele Nicolae venea adese ori pe la noi. Când nu era maica preoteasă acasă, tot maica Trufia îi grijea casa părintelui, îi mătura, îi făcea de mâncare și îi ținea de urât.

De multe ori o întrebam noi copiii pe maica Trufia de unde are atâtea haine, atâta bani, cele două inele, pe cari le păzea ca ochii din cap, cine i le-a dat? Ea ne răspundea sărutându-ne:

— „Dragii mei! voi vi-s mici acum și nu pricepeți, înzădar v'ași spune, las' până creșteți că atunci veți ști toate. Dar eu atuncia n'oiu mai fi p'aici“!

— Și unde vrei să te duci maico? Vrei să ne lași?

— „Maica nu vă lasă că mi i drag de voi, dar vine moartea și mă duce în altă lume, fără voia mea“.

— Și cine ne mai aduce atunci turte dulci și bomboane?

Maica Trufia atunci lăcrima, privea în altă parte și zicea:

— „Vă aduce tăticuțul vostru“.

Știam noi copiii una: că maica Trufia în toată luna mergea la oraș cu inelele la o casă mare domnească cu două rânduri, acolo arăta inelele, apăsa cu ele ca și cu un sigil pe un pecet de ceară roșie și primea în schimb 50 fiorini cum era atunci; pentru inelul de aur 30 fl. și pentru cel de argint 20 fiorini.

Cu acești bani maica Trufia se întorcea acasă, își cumpăra ce îi mai trebuia, ceilalți bani îi punea în lada ei, o încuia cu un lăcăt și cheia o trecea prin niște zale galbine, cu cari era încinsă.

Când sosea acasă, noi copiii îi ieșiam în cale, căci știam că vine la noi cu cotărița plină.

Se așeza pe scaun, ne lua în poală, ne săruta pe amândoi obraji și zicea: „Așa mi-a fost de dor după voi, pușorii mei, cum v'ați purtat voi astăzi“? „Ați ascultat pe maica voastră“?

— Da! maico Trufia! am fost buni și am ascultat.

Apoi băga mâna în cotărița ei cu fund deasupra și ne zicea:

— Ghiciți ce v'am adus, pe ce am pus mâna?

— Pe jămște? — Nu!

— Pe coarne (chifle)? — Nu!

— Pe smochine? — Nu!

— Pe bomboane? — Acum ați găcit.

Și scotea mâna plină de bomboane și ni le împărța.

Noi îi sărutam mâna și-i mulțameam.

Apoi iar băga mâna în cotăriță și întreba:

— Dar acum pe ce am pus mâna? Găciți!

— Pe smochine? — Nu!

— Pe struguri? — Nu!

— Pe turte dulci. — Acuma ați găcit.

Și ni împărțea maica Trufia, mie cai și cocoși de turte dulci, iar surorii mele fete de turte dulci cu oglinzi pe piept.

Noi nu mai știam de bucurie ce să facem, o sărutam pe maica Trufia în obraz, în frunte îi sărutam mâinile și-i mulțameam de mai multe ori. Să-ți dea Dumnezeu sănătate maico Trufio, să te țină mulți ani cu bucurie, mulți ani fericiți.

Ea în schimb iar ne zicea:

— Să vă dea Dumnezeu și vouă sănătate copii, să creșteți mari și în frica lui Dumnezeu. Dumnezeu să vă aibe sub paza lui.

Și ne săruta, ne desmerda și era casa plină de bucurie. Noi eram fericiți ca și părinții noștri. În Dumineci și sărbători maica Trufia ne spăla, ne peria, ne îmbrăca frumos și mergeam cu ea la biserică, eu de o parte și soru-mea de alta. Acolo ne puneam de sărutam icoanele, ne închinam și ne rugam. De multe ori ne puneam la „sfântul dar“. Preotul trecea încet pe lângă noi cu sfintele daruri. Noi îi sărutam poala hainei și patrafirul. Apoi ne ungea cu sfântul mir și pe noi și pe maica Trufia și mergeam acasă cu cugetul împăcat. La ușa bisericii mai totdeauna vedeam pe moș Gligor dela noi, un bătrân orb și schiop ce cerșea milă. Maica Trufia îi puneam în pălărie un ban de 4 crițari, cum era atunci, și nouă copiilor ni da câte un ban de un crițar ca să-l miluim.

Așa creșteam noi sub povăța și supraveghierea maicii Trufia în frica lui Dumnezeu, în ascultare, supunere și în iubire, în faceri de bine, în curățenia inimii. Păcat că a murit prea iute maica Trufia și părinții mei fiind singuri și ocupați prea mult cu economia, nu ne putea supraveghia cum trebuia.

Totuși influența maicii Trufia a avut efect bun asupra noastră și îndeosebi asupra mea căci soru-mea muri la câțiva ani după aceia.

Eu cu merindea sufletească câștigată atunci în casa părintească și mai târziu dela bunii mei profesori de pedagogie am rămas până astăzi.

Mai târziu după ce am crescut mari și maica Trufia era demult sub glie, am înțeles dela părinții mei taina inelelor maicii Trufia, cari inele după moartea ei își pierdură valoarea, adevă urmașilor ei nu le mai da nime banii ce primea maica Trufia pân' era în viață.

Lucrul a fost așa: Maica Trufia fusese fată săracă și ajunsese la oraș ca servitoare. A fost o fată cuminte, harnică, ascultătoare, și pe lângă aceste însușiri bune a fost și frumoasă.

A ajuns cu timpul bucătăreasă și îngrijitoare de copii la un căpitan. Aici apoi s'a statornicit definitiv până după moartea căpitanului.

Când a fost pe patul de moarte căpitanul a lăsat cu limbă de moarte ca bucătăreasa lui să capete pe baza inelelor cu inițialele sale pe cari i le dase el ei, în toată luna cât trăiește ea, câte 50 florini ca un fel de pensie din casa lui pentru serviciile prestate familiei lui și așa s'a și întâmplat.

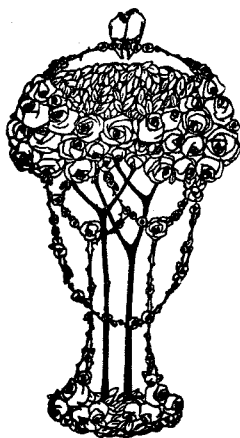
Maica Trufia mergea în toată luna cu inelele și cu adeverință dela primărie și căpăta 50 fl. și cu ei trăia foarte bine. Pe vremile acelea era 50 fl. mulți bani. Dar noi copiii ne bucuram când venea luna, căci știam că maica Trufia venea la noi totdeauna cu cotărița plină.

Iar la sărbători mari ca Paștile, Rusaliile, Crăciunul aveam și hăinuțe noi, frumoase și jucării pentru copii.

De aceia la moartea dânsei, noi copiii o plânserăm mai mult, o jelim și multă vreme îi păstrăm amintirea.

În una din serile trecute eram cufundat în aducerile aminte din timpul copilăriei, când îmi răsări în minte chipul frumos și plăcut al maicii Trufia, cu cotărița ei plină de bunătăți, și cu inima plină de fapte bune; rostii o rugăciune pentru sufletul ei milos și bun și mă hotărâi a-i păstra amintirea prin rândurile de față.

Gheorghe Cătană

BORNETE TOLBARUL

Pe numele lui adevărat se numea Dumitru Mihai, dar i-au pus tolbarul pentru ocupația ce avea. Vindea manufactură și tot felul de mărunțișuri, dintr'o cutie, ce o ducea în spate, umblând vreo zece sate la rând. Dar cine și pentruce i s'o fi zis și Bornete, pentru tot satul era o enigmă. În tolba lui avea și turte dulci, bomboane și gogoși, pe cari noi copii le cumpăram dela el, cu ouăle furate de prin cuiburi dela găinele noastre. Nouă băieților ni plăceau mai mult căișorii și cocoșii de turte dulci, iar fetelor „fetițele“ cu oglinjioare în piept. De multe ori îi duceam ouă clocite, până într'o bună zi când a observat, dojenindu-ne cu următoarele cuvinte: „Bată-vă norocul, să vă bată, draci împelițați, iar mi-ați adus ouă clocite. Eu le credeam proaspete. Uite eu le primesc și p'ăstea, dar mai ieftin. Și altădată să-mi aduceți ouă bune!“

Și „Nea Mitroi“, cum îi spuneam noi copiii, avea un suflet foarte bun. E drept, cusururi, ca atâția alți oameni din satul nostru. Îi plăcea să bea mult. Bea ca orice om și la necaz și la bucurie. Nu odată, auzeam discuții între femeile, ce țineau sfat pe șanțul șoselii, când n'aveau de lucru: „Iar l-am găsit pe Bornete cu tolba în spate, azi noapte flăcăii când veneau dela clacă, înțepenit lângă șura de paie. Săracă Floarea nevastă-sa, cu ce-o fi pățimit ea, de n'a avut noroc de bărbat bun! Iar a îngrijorat-o și a vrut s'o și bată, dacă nu săreau flăcăii s'o scape. Zău că n'o mai duce mult Bornete!“ Și femeile cum sunt ele că „nu știe bărbatul, ce știe satul“, bârfeau mereu. O fi fost sau nu adevărat, cele ce auzeam dela ele, nu cred. Tata îmi povestea lucruri frumoase despre Bornete.

Făcuseră războiul împreună. Au fost amândoi la aceeaș companie. Tata era furier la cancelaria căpitanului, iar Bornete ordonanță. Tata s'a îmbolnăvit grav de tifos, fără să spună la cineva, decât lui Bornete, căci toți bolnavii erau izolați și trimiși în spitale, de unde mulți nu se mai întorceau. A cheltuit toate economiile ce avea, dar înzadar, căci boala se agrava și mai mult. Atunci Bornete i-a dat și banii lui; el avea mai mulți, fiindcă primea solda în bani. Și l-a îngrijit pe tata, ca pe un frate, fără să știe cineva. Mai cu doctorii, mai cu rom sau coniac furat dela căpitan, tata în două săptămâni s'a făcut sănătos, scăpând dela moartea sigură dacă se ducea în spital.

După războiu a voit să-i înapoieze toți banii, dar Bornete nu i-a primit. Spunea el că „așa vrea Dumnezeu“. Dacă el ar primi bani, Dumnezeu nu l-ar mai ține pe „suprafața pământului!“

De când mi-a povestit tata, cele de mai sus, nu-i mai duceam ouă clocite.

Incepusem să fiu mai mărișor. Aveam zece ani și judecam lucrurile într'altfel. Prinsesem o milă de nedescris!

De câte ori mă duceam cu vitele pe câmp, îi luam și calul lui Bornete, pentru care soția îmi da câte 3—4 turte dulci, dar să nu știe „Nea Mitroi“.

Copii nu au avut. Au luat unul „de suflet“, adică au înfiat un copil fără părinți. Acesta când s'a mărit, s'a însurat cu o fată din satul nostru.

Dar de când l-au însurat pe fiu-său, Bornete n'a mai avut trai bun în casă. Noră-sa era o femeie rea din cale afară. El începuse să încărunțească. Nu mai mergea cu tolba și prin alte sate. Iși micșorase și capitalul. Acum avea clienți, doar din sat. Și aceștia mai săraci decât el. Trăia de azi pe mâine. Băutura începuse să-și facă efectul. S'a îmbolnăvit la pat. Nu-l îngrijea nimeni decât soția lui Floarea, căreia n'avusese grija să-i facă testament. Și după o jumătate an de zăcere, Bornete s'a stins, fără lumânare, nespovedit și neîmpărtașit. Floarea era dusă la muncă pe câmp, iar fecioru-său cu soția la oraș.

Bornete a fost plâns de întreg satul pentru bunătatea fără margini, ce avusese. Tolba lui au spart-o și i-am făcut cosciug, căci a murit sărac.

La două săptămâni după moarte au isgonit-o și pe Floarea, spunând că n'are ce să mai caute în casa lor. Să se ducă în averea ei.

În zadar au fost toate rugămințile, că noră-sa nu s'a înduplecat s'o lase mai de parte să-și vadă de bătrânețe în casa unde trăise cu răposatul treizeci de ani.

S'a mutat la o soră, blestămându-i pe amândoi. De supărare s'a îmbolnăvit și ea. Totuși așa bolnavă cum era, în fiecare dimineață sprijinindu-se în ciomag, mergea la cimitir unde tămâia și plângea pe mormântul reposatului.

Intr'o iarnă au găsit-o înghețată pe mormântul lui Bornete, cu ciobul de tămâiat alături...

Gheorghe Lică-Olt

FOILETON

DIN GALERIA NO. 13.

Festivalul artistic-literar dela Teatrul Imperial (Teatrul Comunal Timișoara) în ziua de 17 Mai a. cr.

Intâmplarea m'a adus fără să vreau, la festivalul literar, organizat de cenaclul literar „Altarul cărții“ de sub președinția Negusului (M. Ar. Dan.) la Teatrul Imperial din Addis-Abeba (Teatrul Comunal din Timișoara) în ziua de Duminecă 17 Mai, în anul mântuirii una mie nouă sute treizeci și șase, orele 4'30 după ora lor, 16'30 după ora noastră (4'30 scrie chiar pe program! Sic!).

Cortina se ridică în aplauzele sălii arhipline. În rândul întâiu iau loc pe scaun:

DI Primar al Addis-Abebei, al cărui nume îmi scapă (Augustin Coman primarul Timișoarei); Patriarchul Addis Abebei (Protopop Țiucra); Rasul Ual-Um, șeful tribului Nyam-Nyam (Ing. Theodorescu, rectorul Politehnicei Timișoara); Împărăteasa Negusului (Dridri Goroniță) îmbrăcată de sus până jos în mătasă neagră, cercei de aur la urechi, inele cu pietre scumpe de diamant în degete, iar la gât purtând perlele și colierele, cele mai scumpe din Somalia; Decanul literaților din Addis-Abeba (I. Minulescu) cu ochelari și fără trabuc de havana, în semn de doliu pentru plecarea Negusului; apoi în rândul al doilea și în picioare, deși ar fi trebuit să stea jos, însă n'avea scaune; Rasul Maryam (Gh. Bălțeanu) delegatul Abisiniei la Liga Națiunilor și ministru de externe, scund, cu mustața „în furculiță“ și cu privirile pierdute în gol...; valetul de cupă (Dorian Grozdan); rasul Imru, desmoștenitul norocului (Gh. Atanasiu), depe urma căruia, cenaclul Negusului (M. Ar. Dan) va câștiga mult; apoi cei doi fii ai Negusului: Manuken (Gr. Bugarin) fiu bun și vitreg Kisil-Kum (C. Miu Lerca) copilul răsgăit și răsfățat. Fiul cel bun Manuken (Gr. Bugarin) stă în picioare, că pe scaun ar fi adormit, fiind obosit, deoarece cu o seară mai înainte fusese de serviciu în orașul Makalle (Lugoj), la un alt cenaclu (Corul Vidu). Și mai era unul tot în picioare, maestru de ceremonii rasul Barbă-Nerasă, jucând rolul unui Aprod...

Negusul (M. Ar. Dan) prezidează festivalul, așezându-se la dreapta suitei sale tot pe scaun.

Decanul literaților (I. Minulescu) ține cuvântul de deschidere, scuzând lipsa ministrului de războiu (Volbură Poiană-Năsturaș) și a aghiotantului său (Gr. Popiți). Și mai spune câte ceva despre însemnătatea zilei, cu privirile ațintite asupra Negusului, știind ce-l așteaptă seara, în saloanele particulare (Fabrica de tutun Timișoara). Gândul său zboară la darurile, ce i-le va face Negusul, constând din țigări de foi de cea mai fină calitate... Din cuvântarea sa, n'am înțeles, decât că, laudă mult pe Negus, împreună cu toată suita și ne îndeamnă pe noi „galeria“ să cetim mult, tot ce scriu dlor!?

Decanul apoi este aplaudat frenetic, iar pentru mine din galeria nr. 13, rămâne până la sfârșitul festivalului, cel mai fervent administrator al cuvântului „scriitor-scriitoare“!...

DI primar vorbește foarte frumos, tot despre însemnătatea zilei, ca un politician care este candidat și nu poate fi ales, decât prin grația alegătorilor, care îl știu și îl cunosc, ca pe unul ce face numai bine, în urbea sa (eroul principal din piesa „Titanic-Vals“ a lui Tudor Mușătescu); pornit dela un biet slujbaş de prefectură, ajunge deputat și apoi ministru...

Patriarchul Addis-Abebei (Pr. Țiucra), vorbește blând ca un monah și îndeamnă pe ascultatori, să fie credincioși religiei lor și să cetească orice carte de știință și literatură religioasă.

Rasul Ual-Um (Ing. Theodorescu) șeful tribului Nyam-Nyam (rectorul Politehniceii Timișoara), cu glas de actor, imitând pe V. Maximilian în Topaze, nu spune decât următoarele fraze :

„Cititori, citiți cât mai mult !“

„Scriitori, scrieți cât mai mult !“

„Editori, tipăriți cât mai puțin ! ?“ ...

Eu din galeria nr. 13 l-am încurajat pentru cele spuse și l-am aplaudat mai frenetic decât cei din loja imperială.

Dar tocmai când am răsuflat ușurați, crezând că am scăpat de intoxicația cuvântărilor, despre cărți și scriitori, deodată răsare din balta verde rasul Desta (Ing. N. Ivan) șeful tribului Canibalilor (Director Fruncea) și ne pisează încă o jumătate oră cu ziare, reviste și ... cărți !

Insfârșit după ce și acesta este aplaudat, se trece la partea a doua a programului, cor și declamații.

Corul imperial (Doina Banatului) ne delectează cu doine și romane etiopiene (bănățene)... Dar timpul trece și ropotele aplauzelor chiamă la rampă, pe rând, toată suita Negusului :

Se dă întâietate femeilor. Și cum singura femeie era Impărăteasa, (Dridri Goraniță) apare pe scenă, fără trimiditate. Înaltă, subțirică, ocheșică... cu glas de privighetoare, ne cetește un fragment, dint'r-un volum, ce-l are poate, în studiu. Nu cumva s'o fi numind „Memoriile familiei imperiale ?“ Din culise se auzea glasurile celor doi fii Manuken (Gr. Bugarin) și Kisil-Kum (C. Miu-Lerca), copil miorlăit și răsfățat, care din ei doi să apară după Impărăteasă (Dridri Goraniță).

Am uitat, să vă spun, că toți, cari apar pe scene, sunt prezenți publicului Gura-Cască, de domnul cu perciuni rasul Barba-Nerasă, cu redingotă și ceas dela Taica Lazăr din orașul Djibuti, cumpărat cu oauale furate din cuib și de sub cloșcă...

După Impărăteasă cortina se lasă, pentru a se ridica, odată cu apariția lui Manuken (Gr. Bugarin), care cetește o poezie lungă cât linia ferată Addis-Abeba-Djibuti „Unde se adapă crocodilu“ și „Scrisoarea mamei“ pe care o scrisese pe frontul Somaliei (Ohabita), unde se luptase cu poloboacele de vin. Scrisoarea este înduioșatoare, încât moaie inimile ascultătorilor, care varsă, câte o lacrimă, în semn de admirație pentru moștenitorul tronului.

Emoționat și roșu, până în vârful urechilor, fiul pășește tacticos în culise unde părinții, îl sărută pe frunte, iar ceilalți îi strâng mâna, plecându-se înaintea odraslei împărătești, înaintea celui ce culesese aplauze dela poporul, ce-l soarbe din privire...

Manuken merită toată lauda somnului, din partea galeriei !

Însă, surpriza cea mare, o face, apariția pe scenă a lui Maryam (Gh. Bălțeanu) trimisul Abisiniei la Liga Națiunilor și ministru de externe. Cu mâinile întinse în deșert, începe să spună, bineînțeles, după ce ne este prezentat de maestru de ceremonii Rasul Barba-Nerasă (domnul cu perciuni), scoțându-l în evidență prin lucrarea de mare valoare „Pită Somaliană“ (pâine cerească), Maryam (Gh. Bălțeanu) se luptă 1/2 oră în fața spectatorilor cu „Mamele abesiniene“ cu „școlarițele“ și cu „viața“, trecând în revistă, toate ramurile de activitate pe frontul abisimian. Drept recompensă, pentru rezultatele obținute, Negusul îl face pensionar, acordându-i o pensie viageră (acum are 80 ani !). numai să se lase, de a mai scrie, opere așa de mari, ca aceia despre care am pomenit...

Valetul de cupă (Dorian Grozdan), amator și el a unei lucrări voluminoase „Brazde Italiene“ (Brazde păgâne), ne cetește fără răsufare „Florile negre“ și „Pași peste țepi“ (Pași peste iarbă)

Recită bine, cu multă dicțiune în glas..., dar încet.

Rasul Immru, desmoștenitul norocului (Gh. Atanasiu), cetește un fragment, din actul autenticat al „Desmoștenirii sale“, unde se scot în evidență, motivele și persoanele, depe urmă cărora. și-a pierdut și ce bruma de avere (talent) îi rămăsese, până a nu se îndragosti de negresa Adelyne...

Spectatorii l-au aclamat și pe el, însă în mod restrâns, dându-i să înțeleagă, că în viitor cenaclul Negusului, să se aștepte, la lucruri mai bune din parte-i ! ?

Insuccesul cel mai deplin, l-a avut fiul cel vitreg al Negusului, copilul răsăit și miorlăit Kisyl Kum (C. Miu-Lerca).

Intr'adevăr surpriza a fost foarte mare.

Toți ceilalți, ce se perindaseră pe scenă, cetiseră operile depe câte un papyrus, el însă,

nu. Știe totul pe „nevăzute“. Incepe prin a-și plânge copilăria fără noroc. Il dor amintirile copilăriei. Dialectul lui se deosebește de al eeloralții. E tenor-sopran. Copil nevinovat fiind îi plăcea totuși, mândrele în portul lor național (Portul și mândria).

Probabil că acest copil miorlăit, ca o pisică și răsfățat ca micul copil vitreg, din partea mamei, are atâta ură pe dușmani (Italieni), încât îi blestămă, să-i ardă focul în veac, într-o poezie lungă, chiar cât un veac.

După ce termină, primește mai multe strângeri de mână dela frate-său, deși se bucurase de mai mult însucces.

Spectatorii răsuflă ușurați, crezându-se scăpați de acest calvar, de poezie și proză, lungă cât războiul Italo-Abisinian ! ? . . .

Dar vai ! Speranțele li se spulberă, odată cu apariția pe scenă a decanului literaților (I. Minulescu).

Domnia-sa, tot pe „nevăzute“ își cunoaște poeziile.

La început pare, cam încurcat, în cele ce are să ne spună. Mai pe urmă, însă ne-am familiarizat atât de mult cu poeziile sale, că nu l'am slăbit din aplauze, până nu ne-a declamat nouă poezie „tot una și una“ de savuroase. Reținem doar câteva, scrise în genul Canibalilor, canibal fiind și autorul :

„Seară la țară ; un fapt divers (Războiul italo-abisinian ?) De vorbă cu toamna ; Marș funebru (plecarea Negusului), și Aquarelă“, din care reproduc o strofă, fără autorizația autorului. Domnia-sa în calitate de decan, poate să-mi ceară, darea în judecată, curții marțiale, totuși eu îndrănesc, pe socoteala proprie :

„In orașu'n care plouă,
De cinci ori pe săptămăuă
Un bătrân și c'o bătrână,
Două jucării stricate,
Merg . . . ținându-se de mână !“

Avea dreptate, căci tot plouați și ținându-se de mână, au plecat Abisinenii din Teatru Imperial. Ultimul apare la rampă Negusul. (M. Ar. Dan).

Ochii și urechile spectatorilor, se îndreaptă numai spre el. Nimeni nu știe, ce-i asteaptă . . . Negusul răcăie câteva injurături abisiniene (Epigrame) savuroase, pe care tot galeria le ascultă cu mult interes . . .

Rețin doar trei :

Unei negrese care i-a făcut caricatura ; La banchetul unui ras și rasului Immru, desmoștenitului de talent (Gh. Atanasiu) . . .

Pe urmă, o ploaie de aplauze, ce veneau din plafon, au făcut ca Negusul, cu întreaga suită, să părăsească Teatru Imperial din Addis-Abeba (Teatru Comunal din Timișoara) !

De teama Italienilor din Caransebeș, în frunte cu Mareșalul Badoglio (Gh. Lica-Olt), cari îi împușcau din avion cu gaze lacrimogene, strănutatoare și yperită, au fugit în automobile blindate, acoperite cu stof din câmpiile Somaliei. Gazele au atacat mai mult pe Maryam (Gh. Bălteanu), căruia i-au ars mustața și o ureche, îmbolnăvindu-se subit de reconvașcență literară ; iar lui Manuken (Gr. Bugarin) i-a asfixiat vocea !

Cu chin, cu vai au ajuns la adăposturile subterane din Addis-Abeba (cel mai bun restaurant de clasa III-a din Timișoara), unde s'au ascuns și au petrecut, tot de frica dușmanilor, până a doua zi.

Petrecerea lor s'ar fi prelungit poate dacă chiar în momentul când începuseră, cei doi fii ai Negusului, să miorlăie, că li-i sete, n'ar fi primit vizita neașteptată a zece negrese canibale, cari se reped la întâmplare asupra oaspeților. Una s'a năpustit direct la Negus, căruia i-a crânțit bărbia și nasul . . .

Atunci au fost nevoiți, să suspende petrecerea și s'o amâne pe altă dată, când Italieni din Caransebeș, li vor pierde urma ! ?

Suntem în măsură să arătăm, că Negusul (M. Ar. Dan) va ține cu suita sa și alte festivaluri literare, însoțite de câte o fugă, cu petreceri, în orașele mai principale din Abisinia, festivaluri, asupra cărora vom reveni, numai dacă se vor bucura de același . . . însucces ! ?

Gheorghe Lică-Olt

INSTANTANEE DIPLOMATICE

Plecase un cor bănăţean cu numele „Corul Vidu“ în frunte cu maestrul *Filaret Barbu* spre Cehoslovacia.

Dorul şi cântecul românesc era fenomenul unic de a ne prezenta cel puţin în Europa Centrală. Cehii, mari maestri ale cântecului ca toţi Slavii, trebuiau să ne asculte după concertele anterioare ale „Cântării României“ în frunte cu Marcel Botez şi Gheorghe Murgu. Nu-mi permite spaţiul şi nici rostul un reportaj jurnalistic, ci rămân la un foileton real, modest şi savuros. Sosirea în gara pavoazată a Prahei o las iarăşi altora. Sunt cu gândul meu la o uşă... întredeschisă... E a ministrului plenipotentiar Ismandis.

Secretarul său dl Sir Eric Droumond primeşte „Corul Vidu“ cu gesturi largi scuzându-i absenţa. Momente grave... În cocioaba ministrului Ismandis de 2 camere şi o bucătărie apare la uşă o Dină... Cu un canar pe braţul mefistofelic îi întinde o graţioasă agrafă... mână înzordonată de 20 diamante dlui Dr. T. Sevici.

Dna Ismandis: Da, D-Voastră excursionişti? Şi de unde?

Dr. T. Sevici: Noi? Doară telegrama ati primit-o. Suntem „Corul Vidu“ din Etiopia!...

Dna Ismandis: Aaaa!... „Corul Vidu“ din Etiopia! Frumos, acuşi soseşte şi soţul meu... Rasul Silie Mirye... ministru plenipotentiar al Etiopiei la Praha.

Filaret Barbu: Da, venim din Etiopia într'un greu drum... E trenul aerian cu 17 aeronave. Am trecut şi prin Ţara România, despre care poate aţi auzit aşa... din poveşti.

Dna Ismandis: Da, România, da... o frumoasă ţară... la Vestul Saharei. Noi suntem din Samos. Soţul meu Ismandis e originar din Ual-Ual. Vine imediat. A întârziat cu o negresă din Nyam-Nyam.

O maşină stopează... În sărăcăcioasa cocioabă apare sculptural ministrul plenipotentiar Ismandis cu o căţeluşă pe braţ... înaintea „Corului Vidu“ în antişambra.

Dr. T. Sevici: Domnule Ministru!

Dl. Ismandis: Da, „Corul Vidu“ din Somalia? Excursie... nu?

Dna Ismandis: Şi ce noutate aduceţi din Somalia?

Filaret Barbu: (graţios întinde mâna). Sunt Rasul Barbu. Lăutarul din Ual-Ual!

Dna Ismandis: Şi ce fac ai noştri?

Dl Ismandis: Aaaa, Rasul Barbu! Am auzit. Mult se vorbeşte despre D-Voastră la noi în Africa.

Dna Ismandis întinde graţioasele-i mâni negre...

Sevici şi Barbu cu un pas îndărăt de tremolo... nu îndrăznesc să sărute mâna neagră...

„Corul Vidu“ emoţionat... Dna Ismandis a trecut cândva prin România... pela Buzău... într'o mahala a auzit ceva despre România... Banat... Ardeal.

Dar a uitat!

Dna Ismandis: Sunt fericită să Vă văd. Nu prea înţeleg limba D-Voastre, căci a mea e cea *amharică*.

Căţelul Pick pe braţul rasului Ismandis se repede la Filaret Barbu... Leşină dl Gr. Bugarin. Dr. Sevici îl ridică şi în acest moment şi canalia de pe braţul Dnei Ismandis îşi întinde aripile...

„Corul Vidu“ incepe imnul etiopian „Ana Lugojana“...

În cele 2 camere covoare superbe etiopene, tablouri superbe cu zebre, centauri. Unicul tablou Istoric e al Napoleonului african Ras Pampoli...

După ultimele acorduri ale „Aniei Lugojana“ coriştii „Corului Vidu“ ies din duşul fierbinte al antişambrei cu privirile fixe spre rasul Ismandis.

*

LA ABATELE ZAVORAL

Cei, cari nu l-au văzut şi nu l-au auzit, puţini îşi vor imagina cine e acest abate, ministru plenipotentiar al României la Praha. Ce nostim e şi secretarul său George Staka!

Îngulerăţi şi înmănuşaţi Dr. Sevici, Filaret Barbu, Gr. Bugarin stau în fruntea coriştilor în

antişambră aşteptând în tăcere apariţia Dlui Zavoral şi George Staka, miniştrii României la Praha. Tăcere mormăntală, privirile tuturor se declanşează din duşul eţiopean şi se plimbă pe superbe tablouri ale ilustrei noastre familii regale: Mjst. Lor Regele Carol II., Regina Maria, Elisabeta, Nicolae, Mihai în marele salon de primire a oaspeţilor. După 2-3 minute apar în mare ţinută abatele zavoral şi consulul general George Staka, poftindu-i pe corişti în acest majestos salon. Cu mâinile tremurânde de emoţie se apropie înalţii demnitari şi le întind strângându-le cu căldură pe cele ale coriştilor, fiecăruia în parte. Întrebări şi răspunsuri despre Ţara România se încrucişează savuroase, că în fine au fericita clipă, ca un „Cor Vidu“ să nu fie primit *etiopeşte*, ci *occidental*.

Trăim în concertul statelor europene şi un „Cor Vidu“ e renumit în cel puţin 2 continente. Feţele crispate de amărăciunea anterioară... cu canari şi Picki etiopene... se învioresază. Corul cântă imnul Cehoslovaciei şi al României cu mare elan.

Gustare mică... şi un cuvânt mare despre muzica ambelor popoare vecine. O uşă se întredeschide încetişor cu o tăvă bogată în opulenţe speciale. Dl Grigore Bugarin lângă uşă, cu manuscrisul unei poezii... gata spre a o recita în cinstea miniştrilor. Deodată tresare deochiat... de mâna lăbărţată alui Iuliu Blaj, care îi fură poezia şi o ascunde sub o pâine pe tava cea mare.

În graba gustării... poezia a ramas undeva pe tavă. Corul pleacă iarăşi ceremonios la despărţire pentru marele concert în sala arhiplină, ce îl aştepta. După gloriosul turneu, în popasul dela Cosice, la reîntoarcerea pe pământul patriei... toţi şi toate din „Corul Vidu“ ajunseră cu bine acasă.

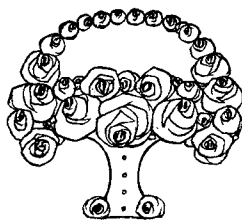
Cam la o lună ce surpriză! La vama Halmei miroase ceva... O cutie argintie stă pe masa şefului vămii. Alături foaia de transport cu francatura cehoslovacă.

Lângă cutie un proces verbal de contravenţie pentru conţinutul din ea... poezie „Saltă Lună“ contravine legilor de circulaţie internaţională şi regulamentelor în vigoare C. F. R. Amenda e pusă la suma de 350 lei.

Săracul Bugarin!... De pe la 3 bănci din Lugoj a strâns cu chin, cu vai această suma şi a trimis-o vămii Halmei.

Azi... poezia „Saltă Lună“ o puteţi vedea în muzeul prefecturii din Lugoj. De câteori trece Bugarin pelângă ea întoarce capul săracul. Ei... regulamentele C. F. R. sunt încă în mare şi eflorescentă vigoare!...

Lucian Costin

Plecare 'n zori de zi

*La geamul dinspre mare
în zori de zi vor bate
cu degetul de floare
prietenii, măi frate.*

*Ușor liliachie,
cu vâl de maică-soră
va plânge-o melodie
în ape de-auroră.*

*Și glas de cântec get
va tremura'n surdină,
încet, tot mai încet,
nou veac ce va să vină.*

*Așa-i! În zori de zi,
pe țărml lui Ovid,
tăcut m'oiu prăbuși
în necurmatul vid.*

George Chlopina

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Poem la țară

*Am deschis fereastra
ca să-mi intre noaptea'n casă;
s'a cățărat un mugur de 'ntuneric pe pervaz,
dar noaptea tot afară e rămasă.*

*Mă duc la geam: văd cer albastru 'ntunecat
și-ascult concertul broaștelor din iaz.*

*La țară stelele's de-un aur mai curat:
aici mai bun îi poate Dumnezeu,
sau poate'n noaptea asta eu
îmi simt azurul nopții
în suflet proiectat.*

George Chlopina

Cântă un orb

POETULUI BACOVIA

*Plânge-un corb.
Pe străzi murdare,
fără strop de felinare,
șade-un orb.*

*[Trec departe, peste case.
vise noi țesute'n aur:
în culcușuri vechi intrase
efemer și prost tezaur].*

*A plecat. Pe drum ghicește
pe 'ntuneric câți arginți
a cules în palmă 'ntinsă:
ureo doi-trei, și ce de sfinți
pomenise vocea-i stinsă . . . .*

*Poate-ar plânge, bietul om,
dar nici lacrimi n'are . . . .*

*„Uite, moșule . . . Răsare
„sus pe cer un cârd de stele;
„(nu le vezi, dar te vâd ele!)
Aur e destul acolo . . . .*

*Nu m'aude . . . Lacrimi n'are
și tăcuta-i întristare
prinde glas. Pe străzi murdare
se destramă'n noapte-un solo.*

George Chlopina

Poveste

*Trei stropi de sânge-au înflorit
în sara cea pe năframă;*

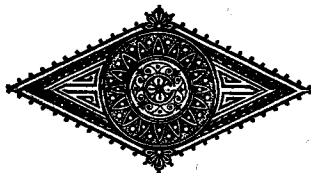
*spuneau vecinii c'au zărit
departe, undeva,
căzând o stea.*

Un tânăr s'a pornit la drum.

*Era o noapte ca de var
ce'nchise târgu'n letargie.
Șiret ascunse timpu n minutar
nebuna lui de viață bucurie.*

*. . . . Și s'a tot dus;
la poarta cea de-argint
(știi, colo unde-i domn Iisus!)
un înger îl opri: era drumețul fur;
(erau acolo stele, prea mult aur!)
Furase tânărul un petec de azur
și doar azurul e ceresc tezaur!*

George Chlopina

Tu nu'nțelegi iubirea!

Tu nu'nțelegi iubirea fiorul cald din mine,
Coardele simțirii vibrând pentru tine;
Căci eu iubesc în taină fără ca să-ți spun,
Mocnește un fior în mine — fără pic de fum!

Cântul mi-e iubirea, ce ți-o păstrez de mult,
Când îngânai un cântec, eu ca să-l ascult.
Poate mă iubeai, dar eu n'am înțeles,
Dar eu de-atunci în suflet — zeiță te-am ales!

Tăcerea mea în față îți spune că te ador Cluj
Și gândurile mele la tine mereu sbor.
Ca o rază în față mi-apare al tău surâs;
Iubirea mea-i tăcere — căci așa îmi este scris.

GEORGE NEGRU

Impărțire!

Un glas siml cu avântului ce geme
Strigă'n noaptea neagră, fără de hotar:
„Bea durere multă din acest pahar
„Căci al fericirii l'ai băut de vreme“.

O! glas sinistru, ce gemi în noaptea neagră.
In copilărie — durere am cunoscut.
Și acum, spre altă viață, când pașii au trecut
Fă ca din pahar durerea să se piardă!

O! glas sinistru, ești timpul de acuma,
Ce crezi ființe fără ca să vadă.
Paharul fericirii li-e sortit să cadă
In juna tinerețe și mereu într'una;

Iar visurile noastre, călătoresc departe,
Spre fericirea celor care o cer —
Obosite, ca și o făclie se reîntorc și pier,
Căci de al durerii pahar noi avem parte!

GEORGE NEGRU

Dorm liniștile în privaluri

Dorm liniștile în privaluri
Sub faldurile nopții blânde,
Mustesc tăcerile în visuri pale,
Mistere calme
Sorb adierile plăpânde . . .
Depe o culme . . . un răsărit de lună
Sărută ochiurile argintii dintre privaluri.
Ca o madonă albă luna
Pintre nori azi voluptosul piept
Și brațele-i cu un surâs le 'ntinde,
Spumegă tăcerea alburie 'n valuri
În feeria aurie . . . uriașa frescă de privaluri
Dintr'un cîmpoiu . . . departe
Un dor coboară 'n triluri lungi . . .
Șăgalnic noaptea caută să-l prindă . . .
Pintre ramuri, după culmi, prin lunci
Șăgalnică întinde mâinile . . . să-l prindă.
Rămurele una câte una
Trilul în ecou l=ascund,
Ca o fantomă noaptea
După el s'aruneă de pe-un prund . . .
Când draperiile de nor
Prin larguri toate se dîstramă
Și'n simfonia blândă
Liniștile iar se 'ntind peste adâncuri,
Peste a visurilor alburie scamă . . .

LUCIAN COSTIN

RUGĂ

Doamne, în al firii dom Te-adulmec din orice crâng,
Pășind încet pe cărării — Te simt cu orice pas,
De-i viața o largă Getsimană sau un adumbrit eden,
Nimica fără Tine nu am conceput... și nu cunosc dalceața suavului polen
Decât numai atât cât Tu îmi dai... cât fiecărei vietăți
I-ai dat și din inerția unui mister, cum fiecăruia o singură cărare îi arăți,
Astfel naintea Ta de-atâtea ori eu stau... și adânc în mine mă cobor
Și lung pe gânduri cad... și lung în mine eu mă caut în al clipelor sbor...
C'un deget Tu îl miști pe infimul punct... ce crește uriaș până îl faci un univers...
Și toate după al Tău deget prin adâncuri fără nume o linie o caută în al lumii mers...
In orice zumzet Te aeulmec... și eu... și-un fluture și orice floare,
Cu ochii galeș sorbim doar toți... din ale Tale... toate, din al tău potir — superbul soare,
Genuchii de-i plecăm naintea Ta ori noi... ori uriașii munți,
Pe Tine te laudăm... și noi și ei, cununa vieții toți o purtăm pe frnți,
De-i grea ori de-i ușoară... în Tine caută toți misterul,
Căci orice materie — apocaliptica enigmă — în nimic se stânge, iar vecinic e numai etern
Câte lumi Tu poate odat' le-ai strâns... și'n alte apoi le ai renviat,
Căci orice piere azi cu cea din urmă dără de lumină... cine știe 'n care univers dispare,
Cine știe 'n care parte piere ultimul atom... ori ia care parte a lumii tale va apare...
Totul e-un mister... orice cu ale noastre bizare gânduri noi vom drămui,
Căci nu sunt gândurile noastre decât doară... firișoarele din salba de lumină,
Doamne, toți și toate Te-au conceput... prin spații și milenii Te caută miliarde de cripturi,
Veșnica, viitorimea — le ronțăie într'una clipa hibridă, ce le desparte,
Noi suntem doar pulberea — în volbure multiculoare — dintre ele, dușmanele avane,
Căci din abisul ce ne ridică Azi — cu furie ne-aruncă în coșmar hibridul Mâne...
Sunt forțele-mistere, de care numai Tu ne aperi în imperiul Tău, Stăpâne!
Doamne adânc în mine... ca un cheruvim eu mă pogor,
Stropul de lumină să îl simt, s'ajungă în abisul meu iluminând,
Cărarea în mine... e atât de lungă... că ani trecut-au... de când eu cobor cobor
Și ca în noaptea unui vis... demult mă caut... după dăra razei Tale, ce o simt în mine lunecând...
Da... în om... în al său abis e o cale atât de lungă,
Că ori cobori o'ntreagă viață... ori o clipă poate săți ajungă...
Glas de serafim... lung fălăit de cheruvimi în largurile firii,
Zumzet de fior... în slava vieții tototul se ridică... în imperiul nemărginirii.
Stăpâne! Totul e al Tău... Osana Ție, Tu soare al iubirii :

LUCIAN COSTIN

S'a spânzurat aseară un om

S'a spânzurat aseară un om,
când cântecul muncii a 'ncetat;
luna doar s'a coborât la el în pom
să-i fure limba blestemată.

Aseară a plâns o fată 'n pat
cu plămâinii cariați de-o boală ne'ndurată,
iar lângă masă-un copilaș
aștepta flămând să vină tata din oraș.

Aseară'n cimitir morții s'au adunat
cu moartea, să râdă'n cor:

Ha! Ha!

Toți la fel, fără stare 'mpodobite,
fără mese cu decor,
nici unul sărac, nici unul bogat.

Aseară sub raze violete,
oamenii erau schelete,
în carnea lor depusă pe locuri virane,
viermii — mineri spre mine închipuite
cuprindeau lanterne revărsărilor de oceane.
Aseară la masa roșie — eu stând de vorbă
— cu un dricar
spărgeam luna cu-un pahar.

Aseară un om s'a spânzurat,
nimeni nu știe — nimeni n'a aflat;
s'a stins o stea pe un cer păgân
și-o mamă a strâns un prunc la sân.

ION TH. ILEA

DELA TAVERNĂ LA CĂMIN*)

Când Doru Mircescu puse, piciorul prima seară, în orașelul acela de provincie, exclamă ca și Regele Carol I. când a venit în țară: „Punând piciorul pe pământul românesc, m'am și făcut Român!” Iar el își zise: „Punând piciorul pentru întâia oară, în acest oraș, am devenit cetățean al lui!

Dela gară luă o birjă, spunându-i numele instituției, la care să-l ducă și unde de acum încolo, își va face slujba.

Fusese mutat disciplinar din Capitală. Acum era așa de trist... Gândul lui sboară la cei pe care îi lăsase în urmă, cu toate că nu lăsase în nici un regret și nici el nu regreta după nimeni. Plecase chiar dela chef. Ii place mult viața și din această cauză fusese și mutat. Pierdea prea multe nopți prin tavernele Capitalei și a două zi la birou venea direct dela chef, cu lămăia în buzunare, din care gusta pe ascuns, să nu se dea, de gol în fața celor două colege, ce stăteau, una în dreapta și alta în stânga lui.

Cheful de plecare durase o zi și o noapte. Băieții și fetele l-au condus până la gară. Numai ei înțeleg, inima lui tristă. Poate că n'ar fi fost așa, dar a avut o deziluzie mare, depe urma căreia era cât pe aci să-și piardă și viața.

Tânăr fiind la doazeci ani, s'a îndrăgostit de fata gazdei. Până atunci, nu conusese pozești de dragoste, cu fete de-ale gazdei și cu... văduve. Timp de cinci ani, Dom Mircescu a iubit pe Maria, unica fată a gazdei, cu o pasiune rară. Inșă ea nu voia să răspundă la frumoasele și dulcile lui cuvinte de dragoste. I-a spus, că ea nu-l poate iubi pe el. El e poet și azi nu se poate trăi numai cu idealul. Cele mai frumoase versuri au fost inchinate ei. Dar în zadar. Ea tot nu vroia să-i înțeleagă iubirea.

În cele din urmă Maria s'a căsătorit cu un altul. Iar el s'a mutat imediat dela ei, inșă nu departe, ci vis-à-vis, pentru a nu fi așa departa de ea. Acum o iubea și mai mult. Era mulțumit în sufletul lui, doar so' vadă ieșind la poartă, sau pe stradă, cu soțul pe braț.

Intr'o seară, Doru Mircescu cunoscă o altă fată cu acelaș nume. Desigur, că o s'o uite pe vechea lui Marie și se va îndrăgosti de această, i-se pare fată mai inteligentă. Și așa a fost. La început ea, îi arată o dragoste sinceră și curată. El fiind sentimental din fire, crezu tot, ce ea îi spunea. Și pentru ca să uite definitiv, pe cealaltă Marie, se mută în altă mahala, mai îndepărtată a orașului.

Noua lui dragoste, inșă, nu dură mult, căci „toate fetele sunt la fel“.

Intr'o zi Dom îi spuse că pleacă în concediu, la țară pentru două săptămâni. La țară inșă el s'a plictisit repede și i s'a făcut dor de Maria și de București. După opt zile, i s'a reintors, fără s'o anunțe. Chiar în seara sosirii sale în Capitală s'a dus direct la ea acasă. Acolo a găsit un anturaj mare; iar printre perdele a văzut, cum unul din băieți, săruta chiar pe Maria, pe care o crezuse că va fi a lui, și numai a lui. Fără să între în casă, s'a reintors în odăița lui dela mahala, cu sufletul sdrobotit de durere. Aci și-a adunat el toate gândurile și-a constatat, că nu are noroc în dragoste, ca atăția alții. Și nu știe din ce cauză, fetele nu vor să-l înțeleagă...

Pentru ca să poată scăpa de acest calvar al dragostei, după ce Doru a plâns mult cu capul îngropat în perne și-in perdele lăsate, și-a pus în gând, să se sinucidă. Dar cum? Ar vrea ca moartea să-i fie fulgerătoare. Ce mijloc ar putea iutrebuița? Revolver nu are. De spânzurat,

*) Fragment din romanul cu acelaș nume

iarăș nu poate fi vorba. Ar fi prea banal. Mai bine va merge și se va arunca înaintea unui tren „Fulger“, pentru că într'adevăr, moartea să-i fie fulgerătoare.

Intră într'un restaurant cu orchestră. Aci ceru de băut și se apucă să scrie, mai întâi părinților.

Dar tocmai atunci orchestra cânta un tangou de dragoste. Și atât de mult l-a impresionat cântecul accla, că a renunțat la gândul sinuciderii și a cerut jarăși de băut, până în zorii zilei, fără să se amețească.

De atunci bea mereu, să uite, că n'a avut noroc în dragoste. Cântecul și băutura sunt singurii prieteni sinceri.

„Femeia care nu te înțelege, nu merită să te sacrifici pentru ea“ și-a zis el, după toate cele întâmplate.

Ce vom face acum, în acest orașel, fără prietini? Cum îmi vom petrece timpul liber? Trebuie să mă feresc de a mă mai îndrăgosti! Și cu aceste gânduri, Doru sosi la instituția, unde va face serviciul, de azi înainte.

*

În oraș s'a aflat chiar de a doua zi, că „a sosit unul dela București“. Mai cu seamă femeile scoteau capul pe fereastră, să vadă, dacă noul venit e tânăr, simpatic, e însurat sau nu!

Doru nimeri în gazdă la o văduvă tânără și frumoasă. Motivul divorțului n'a voit să i spună.

Câteva zile până să se obișnuiască cu viața de provincie, se plictisea grozav. Simțea nevoia de a se destăinui la cineva. Iar acel cineva nu putea fi decât gazda. Chiar din prima zi căută să lege o prietenie mai strânsă între el și gazdă, mai ales că amândoi erau tineri.

Peste o săptămână, Doru observă, că fără să-și dea seama, s'a îndrăgostit de văduvă. Se simțea pierdut. Au început să iasă împreună în oraș și chiar la distracțiune mergea tot împreună. Nici el nu-și putea da seama, dacă între ei e dragostea sau prietenie!

Și văduva ținea mult la el. Îi îngrijea ca pe propriul ei soț. Însă motivul divorțului, cu toate insistențele lui, tot nu vroia să-l spună...

Doru Mircescu, între timp își începuse iarăși activitatea literară. Primea multe cărți, reviste și ziare. Până într'o zi, când gazda văzu un roman cu următoarea dedicație: „Poetului și prietenului meu Doru Mircescu, pentru a nu uita, că i-ași fi putut fi muză, dacă nu-și da inima alteia“. Semnat: Any Ionescu.

Până în prezent, gazda nu știa că Doru e poet și nici el nu-i spusese.

„Domnule Doru și dumneata ești poet?“ îndrăzni ea să-l întrebe.

„Da! Doamnă, cum nu știați? Scuzați-mă, că am uitat, să vă dau un autograf, noul meu roman scos proaspăt de sub tipar. Și vă promit, ca viitorul roman pe care îl voi scrie alături de dumneavoastră, eroina principală, să fiți chiar dumneavoastră.“

„Nu domnule poet. Eu nu vreau nici o carte și nici eroina în roman, nu vreau să fiu. Romanul vieții mele l-am trăit cu soțul meu, care a fost tot poet. Fără să te superi, te rog, domnule Doru, ca să te muți imediat dela mine!“

„Și pentruce doamnă? V'am jignit cu vreun cuvânt?“

„Nu m'ai jignit, dar află, că eu am divorțat de soțul meu, pentru motivul că era poet. Se scula noaptea la ora două și începea să declame singur, în fața oglinzii. Câteodată își striga muzele și în somn. M'am temut să nu înnebunească ca Eminescu și să-mi facă vreun rău.“

Dacă știam dela început, că și dumneata ești poet, nici nu închiriam camera. Renunț la restul de chirie, numai să te muți cât mai repede!...“

Și Doru Mircescu se mută chiar a doua zi, la o altă gazdă, cu gândul, de a nu mai fi... poet.

Mircești-Olt 1 Mai 1936.

Gheorghe Lică-Olt

Actualități literare bănățene

— N o t e —

A scrie ceva despre cutare subiect, a cutreera cutari probleme literare, treera și măcina la idei în reflexiile timpului — e pentru unii o echilibristică de scriitorăși, pentru alții o vocațiune. Pe soclul constructivismului contimporan, la umbra unei reclame, se odihnesc pretențioșii scriitori, privind cu ochii galeși spre soarele arzător: *talentul*, — la o distanță de mii și mii de parseci — distanțe astrale. Acest soare — talentul — e numai al lor. Genii peste genii mugesc la masa verde, a unui medicu cenaclu sub numele „*Altarul cărții*“ constituit și cimentat într'o asociație pompoasă „Societatea Scriitorilor Români din Banat“.

Bre-Bre! Și în arena — pardon . . . sala de ședințe a unei uzine din Timișoara — forfotesc toreadorii: puieti, puietaștri, prozatori, critici, *epicramiști* . . . Cel mult între ei un poet și o prozatoare (aceasta din județul Severin).

Bre-Bre! Ce s'a întâmplat în Banat!?

Bietul M. Ar. Dan se sufocă de fericire, a și șters-o la Vichy, să se răco-rească puțin, ce fericire pe capul omului!

Plânge de bucurie Mișu Lerca! Mă rog, vedeți: Societatea Scriitorilor Români din Banat! . . .

Dela prima scenă a Banatului, patronată de dl Ion Minulescu . . . (căci fără acest patron nu poate exista doamna societate, unde bieții puieti și-au găsit un modest adăpost) până la ultima scenă din Topleț:

. . . . .
„Tot numai flori
In calea acestor scriitori“.

Ci-că au plecat și în turneu.

Să-i vezi acum la drum, cu afișe chilometrice, cu pletele fluturând în vânt, cu puisioarele subsuori.

* * *

Ce minuni s'or fi întâmplat în Banat, că un fenomen seismic i-a speriat pe oamenii noștri dela „Universul“, „Curentul“, „Dimineața“, „Veselia“, etc. Mă rog, mii de misionari au sclintitorii . . . pardon scriitorii — dela pomposul cenaclu „Altarul Cărții“ . . . zis și societate.

Turneul începe cu o echipă dela Timișoara, cu ruta: Lugoj—Caransebeș—

Buchin—Ilova—Mehadia—Orșova. *Un ultim asalt apoi asupra T.-Severinului, spre a cuceri citadela „Palatul Cultural“.*

După cât am înțeles noi, T.-Severinenii *barează deja defileul dela Vârciorova cu noul tun, cel mai modern „Pe aicea nu se trece“!*

Ce groază, ce spaimă o să fie în toamna acestui an. Banatul se va cutremura, o eclipsă totală de soare ne așteaptă. La președinția din Topleț se va sfârși comedia cu un bal de gală . . . în acordurile celor cinci orchestre comandate.

Dela Făget „*privighetorile albe*“ vor glăsui și prevesti trecerea *convoifului scriitoricesc.*

L'au prins cu lațul și pe dl Peteanu săracul . . . de atunci e tot beteag dlui de atâta fericire! Apoi marele scriitor Vasile Ungure.

Ei-ei! „Altarul Cărții“ geme de atâtea genii. Na — dă! Societate pe acții!

Deci mult spor le dorim și noi. Dela cei 30 de membrii să ajungă la 3000.

Așa-i d-le M. Ar. Dan? Te încurajăm pe tot frontul. Mai ales că începutul e foarte bun.

Glorie, glorie . . . și înainte! Sub președinția marelui poet Gh. Bălțeanu o să meargă! . . .

Gheorghe Lică-Olt

BCU Cluj / University Library Cluj

Osânditul...

Mi'ngraș inima cu lacrimi dure
Ce's scurse suav pe triștii mei obraji;
In van plâng, întemnițat, după prilaș,
Lăsând adânc nădejdea să mă fure . . .

In lume nevinovați atâția paji
Știu moartea cu vajnici sfidări să'ndure,
Mârșăvia 'nfiptă'n vârș de secure, . . .
— Dreptatea plutindă pe culmi de miraj.

Cad raze de besnă pe-a mea vieață
Și'n lanțuri totuși străluce privirea;
Durerea nedreptății mă înghiață . . .

Trec visurile moarte și gândirea
Sdrobită se stinge'n agonie. —
Oare lumea nu e o nebunie? . . .

Fane George Pajiște

FLORI STRIVITE

TRAGEDIE IN 14 TABLOURI

TABLOUL II.

(In grădină sub un chioșc, în jurul unei mese. Cei doi copii Ana, Viorică cetește. Bebe se joacă).

Ana (venind)

Ce carte citești fata mea?

Viorica

Din Schiller, mamă.

Ana

Ce anume?

Viorica

Die Räuber.

Ana (luând cartea dela Viorica)

Această carte a început-o Schiller de pe băncile școlii. E o piesă dintre cele mai valoroase. Die Räuber la un loc cu „Fiesco“ și „Kabale und Liebe“ fac parte din epoca zisă — Sturm und Drang. —

Viorica

Din ce cauză?

Ana

Din cauza ideilor revoluționare ce se desprind din aceste piese. (Pe alee vine un factor și întinde o scrisoare Anei care luând-o îi mulțumește, o deschide și citește cu nerăbdare). A... dela Lucian! Scumpu Lucian! (O veselie îi cuprinde pe toți, Viorica sare în sus de bucurie strigând): Lucian! Lucian!...

Ana (citește):

„Scumpă mamă și dragi frățiori, în răgazuri scânteinde vă scriu, făcându-vă părtași ai unei nenorociri care a căzut cu greutate de plumb pe sufletu-mi tânăr și fără experiență. Din clipa în care veți citi aceste rânduri, sufletul vi-se va cerni, ca lacrimile care udă aceste file vor renaște în ochii voștri...“

Încă odată vor mai uda întinzând aceste vestitoare fraze. Nu îndrăsnesc să spun..., nu îndrăsnesc să vă tâlcuiesc aceste rânduri scrise de această mână mizerabilă și cobitoare... Cobe care ține tocul lăsător de dăre pline de durere... Mână sclavă, sclava minții! Și tu minte nebună ce dictezi cu atâta nesațiu?

Ce faci? Cum îndrăsnești să suflii atâta doliu în suflete nevinovate! Cum? Știi ce faci, scrintit-o „Creatură dementă! Oprește-te! Nu mai dicta! nu mai dicta! Te rup în bucăți!... Rupe firul gândirii nefaste! Motolește-l în gură să nu ți-l ia cineva! Să-ți rămână orice intenție necunoscută, veșnic în negură. Cruță! cruță! Nu vrei? nu vrei? Minte rece, minte insensibilă.“

Înboldești fără milă necoapta mână să scrie! Scrie mână necrescută, scrie mână ce nu ști să cruți... Scrie sclavă, scrie de zor... Ca o mașină. Invăluie în doliu cele mai fragede, cele mai sensibile și bune suflete. Arată-le ce este suferința și învăță-le cum s'o petreacă. Spune-i mamei că tata e mort... Un glonte i-a spintecat tâmpla și corpul lui e învăluit în țărână pe care am strâns-o

cu pumnii mei... Spune-i mamei că-l voi răsbuna. Spune-i mamei și copiilor ei că sunt în retragere și poate peste o săptămână își vor îmbrățișa fiul și fratele iubit în schimbul tatălui lor.

Spune-le că un tablou zilnic plutește în fața ochilor mei; și îl văd în întregime sorbindu-l cu ochi... Frânge-te mână și tu minte netoată că n'ai ce să le mai spui în zăpăceala ce te cuprinde..."

Lucian

Ana (cu lacrimi în ochi)

Cerule, cerule! despică-te în două, deschide poartă scântetoare și fă loc acestui suflet să urce scările morții... Despică-te larg să am și eu loc... Scumpul meu copil... Asta-ți fu chemarea?

Asta e jertfă! Primește-o cerule! Primește-o căci te îmbogățește!...

Intunecă-te cerule! Cufundă-te în abisul infinit (Vapaia voluptoasă de lumină dispare și norii negri învăluie pământul întunecându-l) Dărâmă lumea asta, în foc să ardă totul. Să cadă pământul peste soare și soarele peste pământ. În flăcări să se învoalbe întregul Univers. Iar en în vâpăi de flăcări să mă topesc ca ceara. Ascultă Doamne, ascultă ruga mea! În sugrumări și sbucium, în frământări și jale să mor... Nu întârzia... Iar voi copii sărmani, orfani de tatăl vostru, veniți la mama voastră și îndemnați-o în lacrimi să plângă, să plângă mai cu hohot. (*Il sărută pe toți în îmbrățișări lungi și suspinări adânci.*) Lacrimi calde și vi încât simțiți, uniți-vă și faceți un loc nașcat...

Din acest loc să isvorească un râu care să curgă veșnic. Să ducă în lumea întreagă lacrimile noastre sfinte. Doamne norii tăi șă ia și ei parte la acest delir ce stăpânește lumea. (*Straturi de nori plutesc deasupra capetelor lor. Devine și mai întuneric.*) Cernește-te atmosferă, cernește-te grădină căci ștăpânul tău e mort... Mort! Ingrozitor! Țipați de jale arbori și voi lemne neînsuflețite. Iar voi copii îmbrăcați-vă în doliu (*Cei doi copii ies. Ana singură plânge, ținându-și fața în mâni.*)

Scumpul meu, unde mă lași? Indură-te și nu mă lasă singură. Lași copii în urmă, îi lași pe drumuri. E casa plină de lacrimi. E drumul plin de lacrimi. Toți își dau cu mâinile în eap... și plâng, plâng, fără preget. Pe toți îi stăpânește delirul inspăimântător... Doliul îi îmbracă. Doliul îi îmbracă. Doliul le cer... vestmânt satinat, boltă satinată. Nimic neînvelit, în doliu. Nimic nepătruns de durere. (*Se aud pași venind spre alee. Iese în cale strigând și reîsbucnind în plâns cu mai mare durere.*) Vino, vino Domnule Profesor, vino să vezi ce durere e nenorocirea aruncată pe suflete îndurerate. Vino și ia parte la această ceremonie îndoliată...

Linde

Liniștește-te doamnă! Te implor. Ce s'a întâmplat? Liniștește-te? înfruntă orice nenorocire căzută năprasnic pe sufletu-ți nevinovat... Omul orice poate învinge... Învinge aceasta cădere nefastă și dureroasă. Ce nu poate birui omul?

Ana

Bărbatul, dar femeea... Cu cine se poate încumeta un suflet cum este al meu? Cui i-se poate împotrivi?

Linde

Oricui... Nu mai plânge! (*Cei doi copii vin și trec lângă mama lor.*)

Ana

Cum să nu plâng când copiii mă îndeamnă impetuos să plâng pe tatăl lor? privește acest tablou! (*Imbrățișând.*) Vezi-i cum plâng și lacrimi curg șiroaie. Până când și Bebe plânge cu atâta jale.

Privește! Pe cine nu mișcă acest spectacol? Această privesc?... Ce om poate fi atât de tare? Așa da insensibil? O! spectacol patetic, mișcă orice vietate! Mișcă orice lucru... Privește cum cerul s'a întunecat, copacii se îndoiaie îngenunchind ca pentru rugă...

Linde (mișcat)

Liniștește-te Doamnă, eu îți viu într'ajutor. Voi dovedi prin fapte, cele făgăduite altădată

prin vorbă. Cât despre copii, pot spune că de azi înainte — ca și când ar fi copiii mei — ma voi sili să le fiu un adevărat părinte.

Ana

Și totuși, ce rău le va fi! Ce aspră le va fi viața, iar soarta cât de vitreagă! Căci soarta omului se poate schimba în lume aceasta... Un om sortit să cadă în cea mai groaznică nenorocire, nu va cadea, dacă cineva îl călăuzește în viață... Omul își netezește norocul cu ajutorul mediului... Dar mediu... O cerule pentru ce atâta jale. Dece n'ai înlăturat această nenorocire? Pentru ce atât amar semănat în suflete de copii? Pentru ce să sufere atâta? Copii, nevinovați luptați-vă cu viața! Luptați-vă în parte cu orice clipă! Invingeți una, răsturnați pe a doua și de vă biruie a treia, vedeți ce este lumea! Dacă este rea, sfărâmați-o între degetele voastre îndurate și dornice de răsbunare! Rupeți cu dinții fără milă! O! Ce crudă e viața! Grea și plină de chinuri copleșitoare... covârșitoare dureri. Sfărâmați-o și fășiilor ce nu vă plac, dați-le cu piciorul! Voi să plângeți duios, căld... Doine pastorale să expirați în lumea vieții desgustatoare, prin nenorocirile ce va insuflă... Iar lumea acestei vieți insipide în dureri cuvârșitoare să plângă răgind spre a putea spune ceva. Nu cântec, ci răget să fie glasul. O lume cu tot ce te compune, cu tot ce îți aparține, cum ști să închizi în zidurile suferinții pe unii bieți muritori, cum știi să-ți pictezi insuportările pe suflete nevinovate, cum știi să lovești cu strășnicie și nesocotință... Ce rău ți-a făcut această casă? Ce rău ți-au pricinuit acești copii la o vrâstă așa de fragedă? Cu ce sunt vinovați de plâng așa de înduioșător? O, lume! O, soartă! Soartă crudă, coronaă de buruieni ai știut să dăruiești acestor nenorociți copii. Iar mie colier de suferință dură și eternă. Colier pe care îl voi 'nălbi tot cu lacrimi. Lacrimi, lacrimi revărsați-vă din nou (*hohote reisbucnesc. Linde e cuprins de jale ce-i inundă sufletul, picuri de lacrimi căzându-i din ochi*).

Linde (îngână):

Cât te compătimesc Doamnă. Impreună cu acest funest tablou ce se deslănă în ceața vederilor mele... Imi pare sublim de dureros... și singura mărturie că simt și simt adânc, acest patetic, fascinat și dureros tablou, cu înfiorări copleșitoare, sunt lacrimile ce-mi cad din ochi... (*ștergându-și lacrămile cu batista*). Liniștește-te Doamnă, destulă durere pentru copii. Curseră destule lacrimi. Ajungă.

Ana (slăbindu-și plânsul)

Și tot mai trebuie!...

Linde

Te conjur Doamne, liniștește-te! Curmă plânsul copiilor. Pentru ei sunt prea multe.

Ana (lăsându-l pe Bebe din brață)

Viorica, duceți-vă în casă.

Linde

Doamnă, văd bine cât de mare e nenorocirea ce-a căzut asupra-ți, dar trebuie să faci în așa fel, încât să fie ștearsă. Moartea e singurul noroc de care se bucură toții oamenii. Ți-aduci aminte că și pe mine m'a lovit o nenorocire și eu am plâns, dar plânsul trebuie să aibă sfârșit...

Ana

Plânsul meu niciodată n'are să se sfârșească și va fi o podoabă a sufletului pe care mi-a dăruit-o Dumnezeu, de azi...

Cortina.

FRANZ HEROLD

S'a născut în Böhmisch-Leipa în 15 Februarie 1854.

Ca și R. M. Rilke e și F. Herold un poet austriac. Un poet foarte puțin cunoscut, dar de un real talent. Grav, serios, adânc și atât de simplu și gingaș! Iată caracteristica sa! Franz Herold e poetul inimei, Interiorului blajin și neînțeles. Orice poezie e din carnea sa; individual în operele sale, original în fond și duios până la pesimism, dar un pesimism ce te atrage, te face să-l ascuți dela început până la fine. Herold s'a impus prin această nuanță de pesimism. Din operele sale mai însemnate amintesc

„Wachsen und Werden“ 1892, „Spuren“ 1893, „Fremde und Vaterland“ 1895.

(După Hans Benzmann).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

FRANZ HEROLD

M A M Ă

Mai știi tu mamă, când ma'm dus
Și eu odat' departe,
Era 'ntr'o vară când m'a dus
Un dor ca să mă poarte...

Pe culmi departe am pribegit,
Prin codri și răzoare,
Și cât de trudnic am sosit
După apus de soare.

Iar tu cum stai și m'așteptai
La gardul din grădină,
Cu mâna ochiu-ți apărai
De ploaia de lumină.

Și-apoi cum stai tu lăcrimând
„De ce“ te întrebam pe tine,
Doar eu credeam că vin curând
Dar mută stai tu lângă mine.

Acuma dorul tău îl înțeleg
Și 'ntreaga inimii durere,
Când dincol' de movilă mi te-ai dus
In lumea plină de tăcere.

Când totu-i mut în calea mea
Și tot ce-i farmec moare:
Mamă, 'n cale îmi mai ieși
După apus de soare?

L. Costin

PICURI

*Ștefan Boțoiu, autor
de reviste-operete.*

Te-ai afișat pe-al imperativului ecran,
Cu versuri te-ași farda să știe lumea, că Boțoiu există,
Să-l vezi pe al Craiovei mare și angelic ban,
Deminutiv în orice operetă, adnex în propria-i revistă...

*

*Editorului Virgil Molin
dela Ed. Scrisul Românesc Craiova.*

Un zeu acerb al graficei îl are acuma și Craiova,
Un moloch colosal, ce scriitorilor li mănă slova,
Dar una tu să știi că numai într'o epigramă ești nemuritor,
Căci sunt și zei, ce 'n limba scriitorilor se chiamă zeul-editor.

*

*Iubilarului Șaban Făgețel
dela „Ramuri“.*

Ai plâns c'un ochiu în numărul din „Ramuri“ cel de ieri
Și-ai răs cu poftă'n rime durdulii în numărul cel nou,
Dar râsul nu te'ngrașă, tu nevoie ai de sport:
Amicii — alui Ciprian „mârțoagă“ îți trimit cadou...

*

*C. D. Fortunescu
directorul „Arhivelor Olteniei“.*

De ești ori nu vr'o speță a Fortunei,
Craiova are un zeu sfios cu un sufix de —escu,
De vrei vro'dat' „Archiva“ să grăiască,
Să fii nepot — al sfântului Alec. Constantinescu...

*

Șt. Șoimu (Șt. Georgescu Gorj) ziarist și puiet.

'N a Banilor cetate s'a lăsat un șoim,
E unica minune — are un glas sonor,
Pe cât de belicos e'n proză ciocul lui,
In poezie e-un lăstun ciripitor...

Dinu Forini

Epigrame și împunsături

I.

Inginerului N. Ivan, directorul revistei literare „Fruncea” din Timișoara.

*In calitatea-ți de matematician
Conduci și o revistă de literatură.
Revista nu-i decât simplă maculatură,
Iar tu, un excelent . . . tehnician !*

II.

Unui fost coleg de liceu, care face literatură.

*Tu spui fetelor, că din liceu
Eu am rămas un derbedeu.
Dar eu spun lumii, că'n literatură,
Tu, ai rămas tot — secătură.*

III.

Inginerii M. Ar. Dan și N. Ivan, într'o ședință la cenaclul literar „Altarul Cărții” au hotărât, ca toată averea lor s'o lase pentru revistele literare.

*Voi v'ați dat părerea
Intr'o ședință la altar
Ca să vă lăsați averea
Revistei noastre — Banatul Literar ! ?*

— LYCUS —

Lui Ion Iovescu, autorul romanului de mare succes „Nuntă cu bueluc”.

*O fi ea „Nunta cu bueluc”
Dar cartea să ți-o cumpăr
Eu . . . nu mă duc !*

— LYCUS —

Lui Gr. Bugarin.

*Bugarin poartă și plete
Are mult succes la fete,
Dar succes la băutură
Mai mult ca'n — literatură.*

*

D-nei Mia Cerna, membră activă la cenaclul literar „Altarul Cărții”, cu prilejul apariției basmului „Bătălia Impăratului Frunză-Verde”.

*Că ești poetă în Banat
O recunosc, ar fi păcat,
Insă succesul lui „Frunză-Verde”
Doar „Altarul Cărții” 'l . . . vede.*

*

Lt. Geo. Pajiște din Cavalerie, colaborator la revista noastră.

*Tu ești un strașnic ofițer
Eu azi constat ; chiar bun cavalier
Spun alții că ai fi,
De literatură, dacă te-ai lipsi . . .*

LYCUS —

CRONICA

CARTI

G. Tutoveanu: „Logodnica lui Vifor“, ediția II-a. Poezia lui G. Tutoveanu o cunoaștem cu toții. E de o înaltă virtualitate artistică. Dela primul volum de poezii „Albastru“ și până la „Logodnica lui Vifor“ G. Tutoveanu a rămas neclintit, pe acelaș ritm. E cel mai mare poet al Bârladului — orașul său de origină, pe care nu-l uită niciodată, ultimul volum tipărindu-l, în condițiuni tehnice, admirabil în atelierele grafice „Peiu“ din Bârlad.

George Gregorian: „Săracă țară bogată“ (Poezii), editura librăriei „Pavel Suru“, București. Recentul volum de poezii al D-lui George Gregorian aduce o notă vie și de viața pe care o trăim în prezent. După Aron Cotruș și Octavian Goga, nici un alt poet, din timpul nostru, n'a pamfletat în poezie. Dl Gregorian nu face politică nici în viața particulară și nici în poezie. Poezia dsale are un accent social. Dsa spune în versuri ceea ce alții nu pot spune în „articole de gazetă“. Și mă mir, cum de cenzura, a trecut, cu vederea poeziile sale. Scrie sincer, clar și cu idei profunde. Iată primele versuri, cu care începe volumul:

„Țara mea e țară verde
— Vraje dintr'un fund de mare —
Pe sub zări se rotunjește
Toată grâu și toată floare.
Algele străvechi și melcii,
Apelor în basm retrase
Se 'mpânzesc, verdeață nouă,
Cu mărunțul alb de case . . .“

Dar, răsfoind mai departe, dai peste alte poezii, atât de savuroase, că nu-ți vine, să lași volumul, până nu-l cetești în întregime. Deoarece spațiul nu-mi permite, mă mărginesc a menționa încă o poezie, plină de o înaltă înțelepciune: „In țara grâului“.

In țara grâului e pâine
Și pier copii'n bătătură
Atât hoțesc la cotitură,
Vătafii grijilor de mâine.
E bivol unu, altu câine,
Cei tari n'au fâlci, pe-atâta gură,
Cei mulți nu au de 'mbucătură
Și 'n țara grâului e pâine. —

Ion Iovescu: *Nuntă cu bucluc* (Roman), editura „Cugetarea“, București. De „Săptămâna Cărții“ editura Cugetarea a lansat, un nou scriitor, pe Ion Iovescu. Desigur că n'ați mai auzit, de acest nume. El nu și-a risipit talentul, cum alți tineri începători, în ale scrisului, prin diferite „fițuici literare“, ci și-l'a îmbogățit mai mult, putând să dea la iveală, romanul de mare succes

„Nuntă cu bucluc“. Pornit depe meleagurile Spinenilor din județul Olt, cu caetul subsoară, Ion Iovescu a pășit timid, la Dl Eugen Lovinescu, marele critic al nostru. Aflase și el, că dsa conduce, un cenaclu literar și că incurajează pe tinerii scriitori.

Și într'adevăr, acest fiu de țăran, a călcat cu dreptul. Dl Lovinescu a cetit romanul manuscris și i-a plăcut mult, recomandându-l D-lui C. Georgescu-Delafras, directorul editurii „Cugetarea“, numindu-l totodată „un nou Creangă“ (ziarul Adevărul din 16 Februarie 1936). Romanul a fost tipărit în condițiuni tehnice excepționale, cu prefața D-lor E. Lovinescu și Georgescu-Delafras. E un roman realist. Nunta cu bucluc se situează în rândul cărților de mare succes, ale sezonului literar. Dar despre acest roman, voi scrie mai pe larg, în numărul viitor. Până atunci, vă sfătuiesc, să-l cetiți. Veți găsi pe Ion Creangă, al zilelor noastre! . . .

Pericle Martinescu : *Adolescenții dela Brașov* (Roman), editura „Adevărul“. Și acest tânăr Pericle Martinescu este tot la primul său roman. Pe el însă îl cunoaștem din articolele publicate prin diferite reviste literare și mai cu seamă din eseurile pe cari le publică aproape săptămânal în revista „Vremea“.

Despre adolescenți s'a scris puțin în literatura noastră. Adolescența nu o înțeleg toți. Ea este o epocă în viața omului, peste care se trece, fără s'o observăm, deși pentru mulți are o însemnătate mare. Pericle Martinescu, un adolescent și el, abia student pela Drept, a scris un roman, despre adolescenți, așa cum îi vede el. Dacă spațiul mi-ar permite, aș cita un fragment din „Adolescenții dela Brașov“, care e și romanul nostru, al tinerilor. El reprezintă o tendință moderată, către care merge adolescentul și a cărui problemă e de actualitate. Adolescența nu trebuie speculată, cum fac unii tineri, în politică și literatură. Mai târziu, când își dau seama, că au greșit, regretă timpul pierdut și caută să se reîntoarcă la normal.

Neagu Rădulescu : *Nimic despre Japonia* (Roman?), editura „Pământul“, Călărași. Cine are ocazia să viziteze Bucureștiul, să treacă prin fața cafenelei Capșa, să-și arunce ochii la masa din față, și-l va vedea pe Neagu. Aproape un copil. Vara umblă cu cravată roșie la gât, iar iarna cu fular roșu. Cu primul său roman „Dragostea noastră cea de toate zilele“, a luat premiul de 2000 Lei al S. S. R. Cu acest al doilea roman „Nimic despre Japonia“, a încasat bani mai mulți, dar și multe neplăceri a avut cu eroii săi, cari îi sunt colegi în ale scrisului. Romanul mai conține și 100 caricaturi, datorite creionului lui Neagu. El e nu numai scriitor, ci și artist plastic. Ca să-l cunoașteți mai bine pe Neagu Rădulescu, priviți caricaturile semnate de el, în ziarul „Credința“, pe care îl citiți zilnic. Asupra romanului voi reveni într'o cronică viitoare.

Gh. Lică-Olt.

REVISTE ȘI ZIARE

Fruncea, anul III. Nr. 20, 21. Am în fața mea două numere din revista „Fruncea“ condusă de Dl Nicolae Ivan, pare-mi-se inginer, în Timișoara. Regret mult, că dl director al „Banatului Literar“ ni-a dat în sarcină recenzia revistelor, conduse de prieteni ai d-sale. În calitatea mea, de nou redactor sunt nevoit, să cetesc, tot ce vine la revistă și totodată să-mi dau părerea despre fiecare în parte. Părerea mea despre revista „Fruncea“ e, că e bine scrisă și tipărită pe hârtie de lux. Zic, e bine scrisă, ca tehnică, însă nu ca fond. Nr. 20 al revistei este special pentru „Săptămâna Cărții“. Este inutil să mai insist asupra colaboratorilor. Totuși, mă bucură faptul, că directorul său a avut, fericita inspirație, de a o distribui gratis la șezătoarea artistico-literară, organizată de cenaclul literar „Altarul Cărții“ la Teatrul comunal din Timișoara în ziua de 17 Mai a. cr. Desigur, că acest număr, a avut cel mai mare tiraj. Reclamele sale sunt la înălțime.

Iți dăm dreptate d-le director Ivan să publici și reclame. O revistă, ca a d-tale, nu poate trăi fără reclame de „restaurante, sandale, croitorii“ etc. Am văzut-o eu la chioșcari în București, stând tot ca „reclamă“.

Suflet nou, anul III., Nr. 5, Mai 1936, revista satului bănăţean. Iată o revistă serioasă. Apare la Comloşul-Mare, jud. Timiş-Torontal, redactor Dr. Andrei Bălan. Numărul pe Mai e la înălţime, cu mult celor anterioare. Demne de relevat, numele d-lor: Andrei Bălan, Aurel Bugarin, Sofia Arcan, Gh. Cotoşman şi Aurel Contrea, care publică un admirabil eseu despre lirica Severinului. Fie-mi îngăduit a ruga pe dl A. Contrea să facă o rectificare în articolul d-sale. Şi anume că „omul posac şi bun de inimă“, activează nu numai în judeţul Severin, ci în întreg Banatul, făcându-i cinste, fiind şi membru activ la „Societatea Scriitorilor Români“. Iar comparaţia cu dl Gh. Bălţeanu e prea banală. Aceşti doi scriitori activează în Banat dar dela unul la altul e deosebire ca între cer şi pământ. Dl Bălţeanu are numai un volum, pe când celalalt o mulţime . . .

Drum, anul II., Nr. 1. Apare bilunar la Roşiorii de Vede şi e redactor dl N. Stănescu-Udrea. Păşind în pragul anului al doilea, revista se bucură, de mai mult succes. Bune articolele d-lor Pavel Linţoiu şi Petre Bellu. V. Dobrian semnează o poezie „Peisaj mecanic“ în geniul celor dela „Cuvântul Liber“. O gazetă serioasă n'ar trebui să publice articole ca „Minuni“ semnat de Petre Ulmu, al cărui sfârşit îl citez exact pentru lămurirea cetitorilor: „De când cu înălţarea lui bărbatu-său la rangul de sfânt, chiar lu' madam Petrache Lupu i-a fost imposibil să mai rămie gravidă . . . Şi asta, nu înseamnă nici patriotism, nici minune“ . . .

Ce zici d-le N. Stănescu-Udrea, nu s'ar putea să te debarasezi de astfel, de colaboratori?!

Colţ de ţară, anul I., Nr. 7, director Ion Lotreanu. Numărul acesta este închinat „Săptămânii Cărţii“; dar despre carte se vorbeşte prea puţin şi numai de Gh. Atanasiu. Restul numărului umplutură de poezii, anchete, curiozităţi, umor, distracţii. E mai mult o gazetă politică.

Darul, anul I., Nr. 7, Mai 1936. Din Mediaş, ne vine o fiţică, în forma „Biletelor de papagal“ ale d-lui Arghezi, şi tot 2 Lei. Are doi colaboratori: I. O. Suceveanu, care semnează proza şi Gh. Munteanu două poezii . . .

Isvoraşul, anul XV, Nr. 4 Aprilie şi Nr. 5 Mai 1936, aproape unica publicaţie din ţară de artă naţională, muzică, folclor şi teatru sătesc. Apare la Bistriţa-Mehedinţi, sub îngrijirea D-nei Olimpia şi Pr. Gh. Dumitrescu-Bistriţa. Are culegeri de basme şi folclor din toate unghiurile ţării. Ne bucură faptul, că „Isvoraşul“ are o editură proprie.

Gazeta Bucovinenilor, anul III., Nr. 32. E condusă de avocatul Gheorghe Grecul şi apare în Bucureşti. Se ocupă exclusiv cu probleme bucovinene. În numărul de faţă articolul de fond e semnat de Constantin Vicol. E cea mai serioasă dintre cotidienele şi necotidienele Bucovinei I

Gh. Lică-Olt

MEDALION

ARTUR ENĂȘESCU

Cu ocazia zilei de 8 Iunie a. cr., după ce luasem parte la festivitățile dela Cotroceni împreună cu dl director al revistei Lucian Costin, mergeam pe calea Victoriei, discutând asupra catastrofei ce se desfășurase sub ochii noștri, pe câmpul defilării. Mulțumeam lui Dumnezeu că am scăpat teferi. Deși noi avusesem locuri rezervate chiar în tribuna cu pricina; dacă am văzut că e prea aglomerată, am renunțat de a ne mai cocoța pe sus și ne-am mulțumit doar să privim de jos numai costumele naționale și pe „domnii”, cari treceau în limuzine spre locul defilării . . .

Și cum spun, mergând pe Victoria, în dreptul cafenelei Capșa zăresc un om în „mizerie”. Era Artur Enășescu, poetul, care până mai eri a cântat în versuri frumoase femeile și florile. Bănățeni, știți voi cine e Artur Enășescu? E un poet mare al nostru, despre care veți auzi, după moartea sa vorbindu-se tot ca și de Eminescu. E bolnav tot ca el. Și nimeni nu s'a gândit să-l ajute cu ceva. Poate că mai sunt speranțe de îndreptare. E păcat să-l lăsăm să moară cu zilele. Trebuie să-l ajutorăm pe cât putem.

Noi cei dela revista „Banatul Literar” deschidem odată cu apariția acestui număr o listă de subscripție, rugând pe cetitorii noștri și pe orice bun creștin să-și trimită obolul lor, cât de modest, pe adresa revistei, pentru ajutorarea lui Artur Enășescu, publicându-se numele tuturor în revistă.

Artur Enășescu e autorul nemuritorului cântec „Cruce albă de mășteacă”, a cărui faimă a mers și peste hotare. Dar cine știe dacă Artur Enășescu, după moarte, va avea la cap, o cruce? . . .

Gh. L. O.

CĂRTI

S. Mehedinți și Vintilă Mihăilescu: „Mișcarea geografică în România”. — Dare de seamă cu ocazia aniversării de 60 ani a Soc. Regale de Geografie.

Societatea aceasta viază de 6 decenii, sub înalta preșidenție a celor trei regi ai glorioasei noastre dinastii. Cu program vast și occidentalism ferm în materie de specialitate, reprezentând nivelul academic, ca toate societățile similare din Europa. Prof. S. Mehedinți face un expozeu a evoluției acestei științe, patroana specificului nostru național: frumusețea unei doctrine geografice, care are menirea de a desțelina atâtea probleme ale României din punct de vedere geografic.

Prof. Vintilă Mihăilescu îl continuă pe prof. S. Mehedinți în al doilea expozeu, demonstrând ce regiuni ale României au fost mai bine studiate, în ce diviziuni se cuprind lucrările geografice, indicate de d-sa la indicele bibliografiei, care e necompletă, căci în 10 ani mult mai mult s'a studiat și publicat. Despre Banat sunt atâtea publicații geografice, *nemenționate* de dl V. Mihăilescu.

George Voevidca: „Cântece pentru Lu” (poezii).

Iată un nume destul de cunoscut în publicistica noastră. Il întâlnim mai în toate publicațiile literare. Versul său sonor place mult iubitorilor de poezie. În ultimul său volum „Cântece

pentru Lu“, întâlnim mai mult poezii erotice, care azi cam lipsesc din literatura românească. George Voevidca nu face parte din nici o școală literară. Versul său curge lin și fără nuanțări spre modernism:

„Te-ai dus . . . Și'n casă lucrurile mute
Graiu tainic prind și jelnie, durute.
Durute-s lucrurile ca și mine,
Căci dor și lor — și lor li-e dor de tine“.

Lu (iubita) e plecată departe și poate e pierdută pentru totdeauna. Poetul o reclamă:

„Tu, care vraja ți-o străluci,
scrii că-i în floare țara . . .
— Dece nu vii să ne aduci
și nouă primăvara“ ?

Econom Petru G. a. Savin: „Chipuri sfinte“ (Biblioteca pentru suflet, Nr. 1, Galați). Iată o broșură, care ni lipsea, mai ales tineretului. Tineretul nostru a uitat cu totul de religia sa. În zile de sărbătoare, în loc să meargă la biserică, iau calea distracțiilor. Ei nu-și dau seama, că în afară de distracția fizică mai avem nevoie și de educație religioasă pentru suflet. Sunt tineri, cari nici nu știu ce e Biblia. „Chipuri sfinte“ broșura Pr. Gh. Savin conține trei capitole: Chipul Domnului Isus; Chipul Fecioarei Maria și Chipul Duhului sfânt. Ar trebui să nu lipsească nici unui bun creștin.

G. T. Niculescu Varone: „Bibliografia poeziei noastre populare“. (Folclor român versificat, cuprins în volume și broșuri, 1830—1935). În ediția II-a revăzută și completată, a migăloasei cronologării în materie de folclor, în secolul glorios al poeziei noastre populare, ni aduce dl Niculescu-Varone noi și prețioase note bibliografice. A sta la Academie și a răsfoi aproape 700 de volume și broșuri, e o muncă foarte meticuloasă.

Toți câți au interesul de a promova publicistica versului popular, de a se aprofunda în frumusețile poeziei noastre populare — vor avea în cartea d-lui Niculescu-Varone un ghid foarte bun. Că nu le-a aflat toate publicațiile la Academie, nu e vina d-sale. Ediția II-a la un interval de câțiva ani trebuie să ajungă la a III-a. De dorit ar fi să cuprindă bibliografia aceasta și titlurile calificative după specialități, altă împărțire să fie și după provincii. Li vom da tot concursul d-lui Niculescu-Varone, căci îl merită. Peste 12 lucrări de folclor îi poartă numele.

G. T. Niculescu-Varone: „Strigături dela jocurile populare românești“. (Ediție tradusă și în limba franceză).

Cu câteva cuvinte introductive, ce îmbracă haina definiției, broșura îți impune și te predis-pune. Foarte juste observații asupra strigăturilor, sub toate aspectele. E o rutină de folclorist orientat. Da, îi corespunde deplin strigătura epigramei diferențiindu-se numai în forme. Ca rol epigramele rămân cu mult în urma strigăturilor. Autorul trebuia să exemplifice mult mai mult, căci are ce exemplifica. Apoi provinciile mai bine reprezentate, căci har Domnului, strigături frumoase are fiecare provincie. La unele puține și prea puține strigături; chiar și Banatul.

Deci într'o nouă ediție o nouă completare.

Mia Cerna: „Bătălia Impăratului Frunză-Verde“.

Poeta Mia Cerna, autoarea volumului „Caier de iubire“, și-a făcut stagiul de debut alături de Elena Farago (Fatma), Ecaterina Pitiș, Maria Cunțan și alte scriitoare în frunțașă revistă „Luceafărul“ alături de Octavian Goga, O. Tăslăuanu. Ca poetă e dintre cele dintâi dintre scriitoarele noastre în Banat. Multe reviste au și proza Miei Cerna, mai puțin accesibilă pentru toate cercurile literare și cititori. În broșura de față ni prezintă autoarea un basm foarte frumos, o broderie minunată ca fond și formă. Stil ușor, subtil și opulent în imagini. E un basm literar, care e totuși secundat de talentul unui gen popular, căci autoarea e meșteră stăpână pe toate elementele artistice. În genul Miei Cerna n'avem în Banat reprezentante. Iată începutul acestui superb basm:

„De mult, de mult, pe vremea lui Codru Voevod, erau mai multe păduri, decât sate. Și pădurile s'așterneau pe întinderi nesfârșite, dese și întunecoase, necălcate și nestrăbătute; urcând la deal și coborând la vale fără contenire; și tot mai mult urcând decât coborând, până hăt de-

parte în munții cărunți. Iar satele, risipite și spulberate la poala codrilor, erau mici și rotunjoare, cu căsuțe albe, și c'o bisericuță de lemn la mijloc, care-și trimitea sfioasă strălucirea sfintei cruci spre nemărginirea boltită" . . . .

Și basmul urmează mai departe, așa cum scrie în carte.

V. Voiculescu : „*Destin*“ (poezii) Biblioteca pentru toți, Nr. 1403.

Poetul V. Voiculescu ni e cunoscut și ca medic. Până mai anul trecut îl ascultam în fiecare sărbătoare, ținând conferințe medicale la radio. Viața de poet cu cea de medic se împacă admirabil. Editura „Alcalay“ a avut o idee fericită, tipărind în „Biblioteca pentru toți“ ultimul volum de poezii al lui V. Voiculescu, dând astfel posibilitatea materială, de a fi cetit de toți iubitorii poeziei sale. Frumusețea ritmului și a titlurilor merge paralel cu rima poeziilor. În poezia „Ionică“ d-sa descrie destinul unui copil orfan de tată (poate orfan de războiu). Dacă spațiul ni-ar îngădui, aș cita întreaga poezie, dar pentru claritatea expunerii versului reproduc numai începutul și sfârșitul poeziei:

„Ionică era un copil sălbatec, de țară,
Neam de neamul lui nu eșise din sat afară . . .
Maică-sa o sărmană vădană,
Torcea zi-noapte pentru un pic de hrană“.

— — — — — și sfârșitul poeziei :

„Pe Ionică-l lovise anghina.
Scapă-l Doamne, scapă-l. A venit baba Gheorghina :
Gușter maică . . . și i-a turnat gaz pe gât,
Ionică până seara și-a dat sufletul, și atât :
Și l-a bocit maică-sa și cu ea tot satul
Și tot natul.
Parcă le murise împăratul.

Dr. George Mihuță : „*Insoțirea orășenilor români din Suceava*“ (Istoricul dela 1890-1933).

O viață foarte zbuicumată au avut orășenii români din Suceava. Dela înființarea însoțirii până la 1933 multe s'au făcut prin zelul vajnicilor conducători, preoții Mihai Sârbu, Dimitrie Cărbune și îndeosebi Dr. George Mihuță. Meseriașii, comercianții și toți cei mai destoinici români și-au fortificat forțele în această citadelă, care se apropie de semicentener în anul 1940. Autorul Dr. George Mihuță a fost predestinat să conducă cel mai lung această însoțire. Să sperăm, cu bunul Dzeu îi va hărăzi vigoarea și fericirea de a sărbători și jubileul semicentenerului. Fără talentul S. Sale nimeni nu mai putea să spereze în existența și manifestarea acestei neașe însoțiri românești în masa enormă capitalistă a Evreilor în istorica Suceava.

Victor Morariu : *Povestea vulpei de Anton Naum și „Reinecke Fuchs“ de Goethe.*

Eruditul profesor, marele estetician, maestrul atâtor generații din Bucovina — a publicat un studiu foarte important cu titlul de mai sus. Acest tratat de esseism, preconcept cu mare supleț și erudiție, ni indică pe Anton Naum în rolul său de autor al unei epopei eroi-comice „Povestea vulpei“. Dl prof. Victor Morariu ni înfățișează mediul lui A. Naum în societatea contemporană 1880—1900, când acest izolat academician voia să se impună cu un *omerism* formidabil în literatura noastră. Inferior în dinamismul ideologiei într'o astfel de epopee, cu drept cuvânt ni arată dl V. Morariu ingresiunile lui Naum în „Reinecke Fuchs“ și digresiunile palpitate după o inventivitate ieftină în haina clasică. Căci „Reinecke Fuchs“ e o creație clasică goethiană, iar povestea lui A. Naum o parodie în stil omeric, scofălcită în integritatea ei, diametrală în toate cele 15 cântări unei epopei de ansamblu clasic-poetic.

Prof. Victor Morariu : „*Pedagogii Jean Paul și G. Herder*“. Din „Revista de Pedagogie“ a institutului și seminarului pedagogic universitar din Cernăuți sub conducerea prof. C. Narly se editează extrase în simpatice broșuri ca cele mai valoroase lucrări în materia aceasta atât de importantă : *pedagogia*. Dacă privim acest mozaic al unei specifice științe din perspectiva celeim ai prolifiche ramuri ale culturii și civilizației internaționale — literatura — vom găsi eternul adevăr, că literatura abundă în ideologiile cele mai variate dominând timpurile și spațiile întregii spețe umane.

Jean Paul și G. Herder sunt 2 figuri literare, doi literați cu opere literare. Seva pedagogiei constă în condimentele cele mai delicioase ale literaturii, care ni-o redă societatea timpurilor în cele mai mixte culori, abordând spectralul și universalul eului . . .

Prof. Victor Morariu dela catedra sa de literatura germană, profundul și magistralul gânditor, subtilul mănitor al figurativului enciclopedic chiar în doctrinele distanțate de D-sa, ni reliefează cu adevărată vervă și coloratură pe cei doi scriitori germani, cari pintre operele literare au avut și cele pedagogice. Din jumătatea II a sec. XVIII — jumătatea I a sec. XIX s'au ridicat uriașe națiuni — primele în Europa — înaintea tuturor tocmai prin colosalele creații ale literaturii, artei și științei Marii gânditori și creatori au pus ca protagoniști armate uriașe în mișcare: supraștia omului ideolog asupra materiei.

Grigorie Bugărin: *Cântece de seară, Timișoara 1936*

A pasișia natura cu toate elementele ei tonice, picturale, structurale — nu e un lucru ușor. Plasticitatea forțată încă în începuturile ei — denotă că autorul știe prea bine, că poetul are nevoie de o tehnică a supleței, a grației. În toate poeziile acestui volum am urmărit tendința ascensiunii către specificul artistic poetic. Dar cu crenelări forțate greu e să ajungi acest nivel ideal. Căci cu astfel de asperități numai contrarul îl obținem.

Un exemplu din cele nenumărate :

„Icoană veche“ strofa I.

„Seara s'a jucat odată
a zburdat
și a vărsat
din găleată fermecată
peste cer și peste noapte
drum de lapte.

BCU Cluj - Central University Library Cluj

Metaforele trebuie bine selecționate, să fie o cremă frumoasă într'o poezie. A le comprima în *ultra-aspera* e un enigmatic joc de vers-rimă-idee-metaforă. Aproape în fiecare poezie am trebuit să insist mult și să dau din cap . . . ca un oareșcare cititor.

Pentru un început e un pas lăudabil.

Al. Vasilescu-Lascar: *Osanale*, editura Victoria 1936.

Am primit la redacție o surpriză de osanale. Și le-am citit și m'am crucit. Sughituri excitante de personalism îmbrăcate în haina versificatoare. Sireaca . . . poezie. Ce ne facem, domnule, cu atâtea pilule toxice ?!

„**Marathon**“ de E. Ar. Zaharia, București 1936.

Un volum de savuroase poeme. Poetul un tânăr foarte talentat, foarte evolutiv dominând o vastă lectură. O expresivitate massivă și totuș atât de cristalină. În prima poezie „*Elogii*“, strofa ultimă, l-am putea încadra în propriile-i cavalcade poetice :

„Poesie, libație, eter, cocaină,
Aripă de inger, coapsă — adulterină —
Perină boemului prins ca un argat
Stelele furând din evul ruinat“!

Și poate dl E. Ar. Zaharia nu știe de ce. L-am citit volumul fără răsufu. E un panou colosal în divagațiile cele mai multisonore și multicolore. Foarte inventiv în imagini și metafore. E magnific în redarea unei idei mari, imens în latitudinile poetice. Tendință spre universalism. Și totuși multe și odioase asperități ca aceasta de ex. : „Cu Maica Domnului m'am sărutat pe drum“. Sper, că dl E. Ar. Zaharia își va revizui singur acest defect al asperităților. Incolo bine, foarte bine. Citez pentru originalitatea acestui poet două strofe din poezia sa „*Ninge în Basarabia*“ :

„Peste podoaba târgului ciumat, peste leproșii din case
Dărăpânați și umezi, peste vitele ce rumeșă afară
În tăcere de argint și polară
Ninge cu bani de zăpadă, cu fulgi ușori de mătase.

 Tăcere de păduri tăiate lângă mare,
 Pare ar fi 'nchețat suflarea peste larg,
 Orele se 'ntâlnesc cum catarg cu catarg,
 Orașul alb și mort subt fulgi mereu dispare.

Gheorghe Lică Olt.

REVISTE ȘI ZIARE

Miniaturi, Nr. 11—12 (seria II) redactată de Ion Goschin care semnează cronica plastică. Poezia e reprezentată prin Sorin Culme, ale cărui poezii la revista noastră n'ar merge nici la „Colțul Începătorilor“. Păcat de poezii noștri, cari odinioară erau buni, iar azi s'au ratat cu toții. Cazul lui Sorin Culme...

Licăriri, anul II, Nr. 1—2, Iunie 1936. Revistă dobrogeană din județul Durostor. Aduce colaborarea d-lor N. Iorga, Th. Rosen, Pavel Al. Macedonski etc. Se prezintă bine și ca tehnică. Am dori o cronică mult mai bogată.

Făt-Frumos, anul XI, Nr. 3, Cernăuți. Director e dl profesor universitar *Leca Morariu*. O revistă sobră și bine pusă la punct. Proză semnează: I. E. Toronțiu, At. C. Bălăcescu, Em. Haivas ș. a., iar poezii Adelina Simionescu Cârdei și I. U. Soricu pe care-l întâlnim mai în toate revistele literare.

Făt-Frumos a intrat în al doilea deceniu de apariție. Ii urăm multe secole, pe acelaș drum.

Gazeta Cărților, anul VI, Nr. 1—4 Iunie și Iulie 1936. Acest buletin bibliofil e condus de dl prof. D. Munteanu-Râmnic și apare la Ploești. Numărul de față e mult superior celor anterioare, însă veșnic cu aceleași lipsuri, cari sperăm ca pe viitor să fie evitate. Se reproduc poezii din alte reviste. Cronici deasemenea. De ce nu urmează aceeași linie a confratelui „Cronicarul“, tot un carnet bibliografic și care apare la București!

Hotarul, anul III, Nr. 6, Iunie 1936. Dela Arad ni sosește revista Hotarul, condusă de un grup de intelectuali, printre care și Marcel Olinescu, redactorul numărului de față. Gh. Moțiu semnează două foi și jumătate de cugetări „Stropi din cascada vieții“. M. Munteanu epigrame savuroase. Poezii bune ale d-lor Al. T. Stamadiad și I. V. Racea. La rubrica „cărți-reviste“ sunt recenzate noutățile literare apărute acum un an, iar revistele lipsesc. Dnii a. n. și m. o. cari semnează cronica să fie mai obiectivi.

Laouri, anul III, Nr. 3, Mai 1936. Revistă de cultură apare la Mediaș, director Mihail Axente, redactor George Popa. Cel mai bun articol e al d-lui Constantin Stelian, care semnează un admirabil esen „Interpretările lucafărului“. Poezii argheziene V. Copilu-Cheatră (o fi pseudonim?), George Popa și Theodor Constantin. Cronica slabă, d-le Popa. „Nuntă cu bucluc“ romanul lui Iovescu nu-ți place d-tale și d-lui Gh. Călinescu dela „Adevărul literar“. Mai recitește odată romanul și sunt sigur că-l aprobi și d-ta.

Cuget Moldovenesc, anul V, Nr. 6—8, Iunie 1936. Apare la Bălți și e condusă de Marc. Văluță și Petru Stati. Material bun și variat. E o revistă de viitor. Articole și poezii semnează d-nii Petre Haveș, Valeriu Grecu, Petru Stati, Tatiana Gălușcă etc. Bine reușite fotografiile câtorva colaboratori, cari ar trebui să lipească dintr'o revistă serioasă, cum este Cuget Moldovenesc.

Altă revistă basarabeană:

Din Trecutul Nostru (revistă istorică, anul IV, Nr. 31—34, Aprilie—Iulie 1936).

Directorul revistei e doctorul și distinsul Gh. G. Bezveconnâi. Foarte îngrijită și documentată publicație. Articolele se concentrează în jurul problemelor istorice basarabene. Cel dintâiu articol e al directorului despre semimileniul orașului Chișinău, dela primele sale începuturi până astăzi, secondat de o sumedenie de planșe, fotografii, planuri etc. Acest articol ocupă cu drept cuvânt 84 de pagini din revistă — autorul fiind dotat cu cele mai variate documente, amintiri, fapte, scrisori etc.

Vin apoi la rând familiile istorice basarabene, iarăși pe acelaș plan vast de investigație. „Românii în Rusia“ tot de Gh. G. Bezveconnâi. O cronică bogată încheie numărul. E o revistă impozantă de istorie, cultură și orientare generatoare. Mulți, mulți ani îi dorim și noi, căci Basarabia și întreaga Românie are nevoie de astfel de publicații regionale atât de prețioase.

Putem afirma, că Basarabia îl întrece cu mult Banatul nostru în privința publicațiilor. Aici de invidie, ură și răzbunare nu mai scapi... Aviz, d-le M. Ar. Dan!

Graiul Dobrogei, Anul I., Nr. 1, Constanța.

Revistă condusă de un comitet în frunte cu redactorul *George Negru*, colaborator și al revistei noastre „Banatul Literar”. Revistă cu începuturi modeste. Semnalăm îndeosebi proza d-lui *George Negru*. Pentru poezie îi recomand o selecțiune mai atentă. Deasemenea o cronică variată; să nu păsească „Graiul Dobrogei” pe urmele „Licărilor” dela *Silistra*; deci potențarea forțelor și talentelor. Li urăm un ceas bun acestei noi publicații dobrogene.

Luceafărul critic și literar. Dl *Nicolae Graur* are o revistă amplă. În al X. an No 1, îi doresc încă mulți, mulți ani.

Poezia nereprezentată trebuie să o reprezinte o falangă poetică.

Dl *Nicolae Graur* să ia aminte cuvintele mele... Nu primi mediscrități! Căci acestea rănesc, și cum rănesc! Luceafărul trebuie să fie lucefăr!

Gheorghe-Lică-Olt

O clarificare

Intr'un număr din „Fruncea”, prietenul meu dl *Nicolae Ivan*, a scris că articolul meu despre dl *Mihail Lungianu*, trimis revistei „Fruncea”, a apărut și în „Banatul Literar”, fără să se indice sursa. Eu personal nu am nimic de obiecionat dacă acel articol a apărut și în „Banatul Literar”, fiind trimis pentru reproducere și acestei reviste. Pentru reabilitarea dlui *Lucian Costin*, directorul revistei „Banatul Literar” și pentru a i se da cuvenita satisfacție sufletească, am scris aceste rânduri.

Grigorie Bugarin.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Culmi neatinse ale poeziei

*Ce ți-i și arta domnule! Genii lăbărțate pun mâna pe toc și toacă...
Cei ce citesc zaharina aceasta poetică, vor da mult din cap...
Iată o mostră strașnică de poezie, citată din „Ecol” Nr. 1206.*

Cântec pentru drum deschis

de FLORICA CIURA

*Mâine, ochii mei surâs de oglindă
munții vor fugi spre nori să-l prindă.*

*Chipul meu în gândul tău deschis
va cădea barieră (!) peste vis;*

*Smeul cel cu coarnele de fum,
spre uitare-mi va deschide drum.*

*Mâine în culcușuri mai de-atlas,
tâinui-voi tot ce mi-a rămas;*

*Pumnii-și vor deschide a' lor petale (!) —
lacrimilor mele și a' tale —*

*Să păstreze în cristale fine
Florile primite dela tine.*

*Cărări de nea topite 'n asfințit
Nu vor uita ce mult noi ne-am iubit;*

*Vor crește drumuri noi în calea ta,
Dar la răscruci tu mă vei aștepta*

*Și'n nopțile cu zumzet de albine
Vei plânge tu și visul lângă mine.*

Unde să avem spațiu și pentru alte mostre și mai delicioase din foaia „Balta” sau cum o chiamă !!

Puieți și puiete, domnule nu e glumă! Plete și lavalieră au toți. Noi dela „Banatul Literar” stăm la datorie: a urmări scrisul tuturor.

Arta are cuvântul, nu tocul balsamat, parfumat!

Ei! ... Școala „Altaturului Cărfii”, apoi academia dela *Topleț!*

Nu știm, când va înțelege odată dl *M. Ar. Dan!*

D. FORINI.